БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят Үнэн

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган.

8696) | 1958 оной июлиин 22, вторник | Сэн 20 мүнгэн

Дүтын, Дунда Зүүн зүгһөө Американ, Англиин сэрэгүүдые дары түргэн гаргаха! Дайнай түймэрые һүжэрөөгөөгүйдэнь сараха!

Арад зоной атуу шанга эрилтэ

раб оронуудта Америкын он Англиин шунахай импелистнуудай дайсан харша, эгтэ добтолго хэжэ байха- ь бүхы Советскэ Союзай лшад, эб найрамдалда дуай бүхы түрүү хүн түрэлтон ехээр зэбүүрхэжэ бай- США-гэй, Великобритан правительствонууд Дү- , Дунда Зүүн зүгэй оронуудотоодын хэрэгүүдтэ сэрэг эглэн оролсожо, Нэгэдэмэл ануудай Организациин Усые убайгүй бүдүүлигээр эһэн, ябуулжа байгаа жэгритэ муухай колонизаторполитикаяа балшыса халһан байна.

Ливанда Америкын сэрэгээ улһанай һүүлээр Иорданиеликобританиин сэрэгээ улһан ушар юу харуулнаб эдэ, Араб Зүүн зүгэй оро- дта боложо байгаа нацио- ьно-сүлөөрэлгын хүдэлөөе н сэрэгэй хүсөөр дараха, эхи байгаалиин баялигые рмэдэн абаха, хүн зондонь ониальна мүлжэлгэ дарыгые дахин тэхэрюулэн бай- лха гэжэ США Великобрииин хоёрой правительствын эн ехэ түсэб зохёоһон туинь гэршэлнэ гэжэ Советскэ равительствын мэдүүлгэ соо олон тэмдэглэгдэнэ. Арад хадаа хуби заяагаа өөһэ- э тодорхойлхо эрхэтэй гэһэн е үндэһэлэн баримталжа, э сүлөө болон бэеэ даанхай йдалай түлөө, эб найрамда- й хэрэгэй илан мандахын өө тэмсэжэ байгаа араб онуудай ажалшад, тэдээнтэй ита түрүү бүхы хүн түрэлэй хархис этэгээдүүдэй бу- аашые эрид шангаар бу- ушаана. Мүнөө үедэ бүхы циалистическэ оронуудай ад зон. Европын болон иин, Америкын, Африкын лон Австралиин ажалшад аб оронуудһаа империалистудай сэрэг дары тонилог лэ эн һуларшагүй эрилтэ таби- а байна.

Түрэл Эхэ оронойнгоо бүхы адтай хамта республикынай хото болон хүдөө тосхоудай улад зон Советскэ равительствын хэһэн мэдүүлге бүримүһэн һайшаагаад, үнэн зүрхэнһөө дэмжэжэ байна. Улан-Удэ болон Сэлэнгэ, Хори болон Тарбагатай, бусад бүхы газар нютагуудаарнай олон хүн зоной хабаадалгатай митинг, суглаанууд боложо, империалистнуудай гэмтэ галзуу ябадалые буруушааһан тухай шиидхэбэринүүд абтажа байна. Эдэ шиидхэбэринүүд дотор араб оронуудта хэжэ байһан зэбсэгтэ добтолгоёо дары болюулагты, тэндэһээ сэрэгээ энэ гэһээр гаргагты гэһэн эрилтэ Америкын, Англиин правительствонуудай урда ажалшад табина.

— Бидэнэр Америкын булимтарагшадые зэбүүрхэн шоо үзэнэбди, Ливанай газар дайдаһаа сэрэгээ дары гаргахыень эринэбди. Египедтэ буруу һүрэһэндөө адляар тэдэнэй политикын мүнөөшье буруу һүрэхэ байһаниинь лабтай,— гэжэ Мухаршэбэрэй аймагай «Гигант» колхозой гэшүүн нүхэр Шаяхметов мэдүүлнэ.

— Шуһата арьяатан һабараа Ливанһаа, Ирагһаа холодуулагты!

— Иорданиһаа зэбсэгтэ хүсэнүүдээ дары гаргагты!—гэһэн ажалшадаймнай нэгэн һаналта мэдүүлгэнүүд Бурят ороной алишье газар нютагуудһаа орожо байна.

Мүнөө зорилгомнай юуб гэхэдэ, Совет гүрэнэй эб найрамдал баримталдаг хэлбэришэгүй политикые үргэн олониитэдэ гүнзэгыгөөр тайлбарилан ойлгуулха, ажалшан арадай революционно һэргылэмжые саг үргэлжэ дээшэлүүлхэ, даалгагдаһан ажал хэрэг дээрээ хүн бүхэнэй харюусалга ехэтэйгээр, эрхим һайнаар хүдэлмэрилхын түлөө тэмсэхэ ябадал мүн болоно. Мүн тэрэшэлэн арад зоной дунда соёл сурталай хүдэлмэри ябуулхадаа империализмын ээрхэг түримхэй хорото аашануудые элишэлэн харуулха шухала.

Эб найрамдалда дуратай, өөһэдынгөө эрхэ сүлөөгэй, амгалан тайбан байдалай түлөө тэмсэжэ байгаа арадуудые бүхы түрүү хүн түрэлтэн үнэн зүрхэнһөө дэмжэнэ. Тэдэнэй арюун һайхан тэмсэлэй илан мандаха байһаниинь дамжаггүй.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Уранзохёолшо Л. С. Соболевые Ленинэй орденоор шагнаха тухай

хэр Л. С. Соболевой түрэһөөр аһа гүйсэһэнтэй дашарамдуу- советскэ литература хүгжөөхэ гтэ элитэ ехэ габьяатай байһыень тэмдэглэн, нүхэр **Соболев** Леонид Сергеевичые **Ленинэй** орденоор шагнаха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ
К. ВОРОШИЛОВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь
М. ГЕОРГАДЗЕ.

осква, Кремль.
58 оной июлиин 19.

Хара металлургиин хүдэлмэрилэгшэд Социалистическэ Ажалай Геройн нэрэзэргэдэ хүртэжэ, СССР-эй орден, медальнуудаар шагнагдаба

ара металлурги хүгжөөхэ хэ- э элитэ ехэ амжалта туйлаһань түлөө хара металлургиин 180 лмэрилэгшэдтэ СССР-эй Верно Соведэй Президиум Социалиическэ Ажалай Геройн нэрэзэргэ бо.

нсо шалгарһан олон хүдэлмэри- , хүтэлбэрилэгшэд, хара металиин инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, партийна, профсоюзна, комсомольско организацинуудай хүдэлмэрилэгшэд СССР-эй орден, медальнуудаар шагнагдаа. Хамта дээрээ 4996 хүн шагнагдаа, тэрэ тоодо **РСФСР-һээ**—2853, **Украинска ССР-һээ**—1852, бусад республиканууднһаа—291 хүн шагнагдаһан байна.

(ТАСС).

Научно-шэнжэлэлгын шэнэ институт

ЫКТЫВКАР, июлиин 19. СС). Коми автономно республиэй модоор айхабтар баян юм. й АССР-эй леспромхозууд жэл и 13 миллион шахуу кубометр о гүрэндөө тушаадаг. Долоон и болоод байхада эндэ мүнөөхидэ орходоо 1,5 дахин ехэ мо- бэлэдхэгдэдэг болохо юм.

Эндэхи ой модые зүбөөр, бүри ехээр ашаглахын тулада Сыктывкарта гүрэнэй научно-шэнжэлэлгын институт байгуулагдаа. Энэ институт модо бэлэдхэдэг, модо хюрөөдэдэг, болбосоруулдаг предприятинуудай проект зохёожо, тэдэниие хүсэндэнь оруулгада туһалха зорилготой.

*

Американхид Ливанһаа арилаг!

Үдэрэй эдеэлгэнэй забһарта Буркоопсоюзай клуб соо тус системын городтохи эмхи зургаанууд болон предприятинуудай хүдэлмэришэд, алба хаагшад олоороо сугларба. Дүтын, Дунда Зүүн зүгтэ боложо байгаа событитай дашарамдуулан, Советскэ правительствын хэһэн мэдүүлгэдэ зорюулагдаһан митингдэ тэдэнэр сугларһан байгаа. Митингдэ сугларагшад тус мэдүүлгэтэй танилсаха зуураа, Ливанда зэбсэгтэ хүсөөр добтолон ороһон Америкын империалистнуудай добтолгые буруушааһан Советскэ правительствынгаа Мэдүүлгые нэгэн һаналаар һайшааба.

Түрүүлэн үгэ абаһан транспортын инженер коммунист нүхэр Карпеева иигэжэ хэлэбэ: Ливанда Америкын зонхилогшодой хэһэн зэбсэгтэ добтолго тушаа дураа гутан, хэлэхэшье үгэеэ олоногүйб. Эндэ сугларһан бүхы зоной үмэнэһөө «американецууд Ливанһаа арилаг» гэжэ хэлэнэб. Бидэ, советскэ эхэнэрнүүд, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай илан мандахын түлөө бүхы хүсэ шадалаа үгэхэбди,—гэжэ хэлэбэ. Удаань номой худалдаанай таһагай начальник нүхэр Нелюбин, ниитын эдеэ хоолой таһагай начальник нүхэр Марков болон бусад үгэ хэлээ.

Суглаан американска империалистнарай эшэгүүритэй муухай ябадалые зэбүүрхэһэн тогтоол нэгэн дуугаар баталан абаха зуураа, сэсэглэн һалбаржа байгаа Эхэ оронойнгоо бэеэ хамгаалха хүсэ шадалые бэхижүүлхын түлөө бүри ехэ оролдосотойгоор хүдэлхэбди гэжэ бэшэбэ.

Д. Колмаков.

Ливанай хэрэгтэ США-гэй хамаарха хэрэгынь үгы

Ливанай доторой хэрэгтэ США-гэй ээрхэг ааша гаргажа, буу зэбсэгээр добтолон орожо байһан ябадал манай Совет ороной хүн бүхэнэй һанаа сэдьхэл зэбүүрхүүлжэ байна. Энэ хадаа ООН-эй Уставта таарахагүй бүдүүлиг ябадал болоно.

Бидэ, колхознигууд, Советскэ правительствын мэдүүлгэтэй танилсажа, тэрэниие һайшаанабди. Мүнөө колхозоймнай фермэ, бригадануудаар митингнүүд боложо, США-гэй империалистнуудай зэрлиг муухай аашые буруушааһан шиидхэбэри баталан абтаһан байна.

Ливандахи байдалай шангадажа байхада, араб арадай хэрэгые манай Советскэ правительствын үмөөрэхэнь зүбтэй. Дэлхэйн арадуудай амгалан тайбан байхын түлөө Коммунистическэ парти, Советскэ правительство хэзээдэшье эсэшэ сусашагүйгөөр оролдодог.

Ливанай арадай өөһэдынгөө эрхэ сүлөөгэй, бэеэ даанхай байдалай түлөө тэмсэжэ байхада, тэдэнэй хэрэгтэ Америкын империалистнуудай оролсоһоной хэрэгынь үгы. Империалистнууд Ливанда байһан американецуудые хамгаалхамнай гэжэ арад зониие мэхэлэн, өөһэдынгөө хара бодолые сагааруулха һэдэлгэ гаргажа байна бшуу.

Ямаршье империалистнууд Ливанай доторой хэрэгтэ хабаадаха ёһогүй. Ливан арад эрхэ сүлөөтэй, бэеэ даанхай байха ёһотой. Тиимэһээ американхид иишэ асарһан сэрэгүүдээ үтэр түргэн зайлуулаг. Энээн тушаа ООН-эй Генеральна Ассамблей дары хэмжээ абаха уялгатай.

Г. Ефимов, А. Приморщенко, М. Поломошнов, Мухаршэбэрэй аймагай «Коммунизм» колхозой гэшүүд.

* *

Мухаршэбэрэйхидэй мэдүүлгэ

Америкын далайн-сэрэгэй 6-дахи флодой корабльнууд Ливанай түб хото Бейрудэй портдо ерээд, далайн ябган сэрэгшэдые буулгаһан тушаа Советскэ правительствын хэһэн мэдүүлгые Мухаршэбэрэй аймагай ажалшад радиогоор шагнажа, ехээр зэбүүрхэнэ. Ливанай арад зондо эсэргүү иимэ бузар булай ааша империалистнуудай гаргажа байһантай дашарамдуулан, аймагай колхоз, эмхи зургаануудаар олон хүнэй хабаадалгатай суглаан, митингнүүд боложо байна.

Иимэ митинг «Победа» колхоздо болобо. Энэ митингдэ 300 гаран хүн хабаадалсаа. Колхозой түрүүлэгшэ П. Бертунов Советскэ правительствын мэдүүлгэ тухай сугларагшадта тодорхойгоор хөөрэжэ үгэбэ.

— США-гэй империалистнуудай Ливанай газар дээрэ өөһэдынгөө зэбсэгтэ хүсэнүүдые буулгаад, арад зондо эсэргүү хорото гүрдэлгэ гаргажа байна. Энэ хадаа ООН-эй Уставай ёһо гуримые хазагайруулһан харша ябадал болоно. Ливанай арад зон өөһэдынгөө эрхэ байдалые империалистнуудай туһаламжагүйгөөр зохёожо шадаха юм,— гэжэ колхозой гэшүүн Е. Черных хэлэбэ.

Удаань колхознигууд нүхэд Петряков, Галиндухин гэгшэд үгэ абажа, Советскэ правительствын мэдүүлгэтэй һанаа бодолоо нэгэдүүлбэ.

Аймагай центрын ажалшадай митинг үдэрэй 4 часта болобо.

Культурын байшангай зал соо багтахаар бэшэ олон зон сугларһан хай. Советскэ правительствын мэдүүлгэ тухай партиин айкомой секретарь Ц. О. Цыбиковэй тайлбарилан хэлэжэ үгэхэдэнь, сугларагшад нэрьемэ альга ташалгаар угтаа.

Трибуна дээрэ аймагай элүүрые хамгаалха таһагай хүдэлмэрилэгшэ нүхэр Махова гараад, үгэ хэлэбэ.

— Ливанай газар дээрэ Америкын империалистнуудай зэбсэгтэ хүсэнүүдээ буулгаад байхада, бидэ юушье болог гээд, нюдөө аняад байха ёһогүйбди. Бидэ, советскэ эхэнэрнүүд, бүхы дэлхэйн эхэнэрнүүдтэй хамта дайн сэрэгтэ дурагүйтэнэбди. Империалистнуудай дай үүсхэжэ, хэдэ миллион хүнэй ами наһа хорооһониинь багадаа гү? Дэлхэйн хоёрдохи дайнда хэды олон үхибүүд үншэрөөб, хэды олон эхэнэрнүүд һайн һайхан нүхэдөө гээгээб, хэды олон эхэ, эсэгэнэр хайрата үхибүүдһээ хахасааб? Империалистнуудай дайн сэрэг үүдхэжэ ороо һаань, тэдээнтэй тэмсэхээр шамбай шиирэг хүбүүд мүнөө олон болонхой. Би олон үхибүүдэй эхэ бэшэб, хоёр хүбүүтэйб. Дэлхэйн арад зоной амгалан тайбан байхын түлөө хүбүүдээ хаанашье эльгээхээр бэлэнби,— гээд, тэрэнэй үгэеэ дүүргэхэдэнь, эндэ сугларһан хүнүүдэй зүрхэ уяруулхаар байгаа.

Һүүлдэнь аймагай социальна тэдхэмжын таһагые даагша нүхэр Петрачков, коммунальна ажахын хүдэлмэрилэгшэ нүхэр Теслев болон бусад үгэ хэлээ.

Аймагай ажалшад араб оронуудта империалистнуудай зоргоороо орожо байһаниие эрид буруушаагаад, Советскэ правительствын мэдүүлгые бүримүһэн һайшааһан резолюци баталан абаа.

«Америкын империалистнууд Ливанай газар дээрэһээ үтэр зайлагты» гэһэн эрилтэ митингдэ хабаадагшад табиба.

Т. Гармаев, манай корр.

Бүхы дэлхэйн арадууд зэбүүрхэнэ

Манай республикын ажалшад бүхы советскэ арадтаяа хамта Америкын Холбоото Штадуудай Ливан гүрэндэ сэрэгэй добтолгые эрид буруушаажа байна.

Улан-Удэ станциин түмэр замай хүдэлмэришэдэй үргэн ехэ митинг болобо. Дүтын болон Дунда Зүүн зүгтэ шанга байдалай тохёолдоһон дээрэһээ Советскэ правительствын хэһэн мэдүүлгэ тушаа узелай парткомой секретарь нүхэр Заморин үгэ хэлэбэ:

— Америкын Холбоото Штадууд Ливанда эсэргүү зэбсэгтэ добтолго эхилээ. Телеграфна агентствонуудай мэдээсэһэнэй ёһоор. Америкын далайн-ябган сэрэгүүд Бейрудтэ буулгагдажа байна, мүн Америкын агаарай-сэрэгэй хүсэнүүд ерэжэл байна.

Бүхы дэлхэйн хүн зоной хараһаар байтар Америкын Холбоото Штадууд Ливанай дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсажа, бүдүүлигээр сэрэгээр добтолжо байна гээшэ.

Баруун гүрэнүүдэй дэмжэлгэ доро США-гэй империалистнууд өөһэдынгөө нюурһаа халхабшаяа абажа хаяад, эб найрамдалда дуратай араб арадуудта һэнгэргүй добтолго хэжэ ороо.

США-гэй правительство хадаа иимэ бүдүүлиг добтолго хэхэдээ, уласхоорондын бүхы ёһо заншалые хазагайруулна. Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин Уставые эбдэнэ, тэрэ организациие бүхы дээрэнь тойроод гарана.

Советскэ правительство хадаа араб оронуудай дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсахаяа болигты, Ливанһаа өөһэдынгөө сэрэгые түргэнөөр холодуулагты гэжэ США-гэй правительствые уряалаа. Өөрынгөө хилэдэ дүтэ тойрон байһан райондо аюулай тохёолдоод байхада, Советскэ Союз миин байхагүй, эб найрамдал болон аюулгүйе хамгаалха хэрэгэй түлөө зохихо хэмжээнүүдые абаха эрхээ эдлэхэ байха гэжэ Советскэ правительство мэдүүлээ.

Митинг дээрэ үгэ хэлэгшэд вагонуудай ахалагша осмотрщик Кравцов болон станциин начальнигай орлогшо Лесовой гэгшэд Ливанда сэрэгээр добтолхоёо түргэнөөр болюулхые США-гэй империалистнуудһаа эриһэн бүхы оронуудай олон миллион тоото хүнүүдэй зэбүүрхэл буруушаалгые дэмжэһэн байна.

Митингдэ хабаадагшад Дүтын, Дунда Зүүн зүгтэ боложо байгаа түгшүүрилтэ байдалай тохёолдоһон ушарһаа Советскэ правительствын хэһэн мэдүүлгые нэгэн дуугаар һайшаажа, өөһэдынгөө баатарлиг ажалаар бүхы оронуудай ажалшадай эб найрамдал болон хани барисаае бэхижүүлхэбди гэжэ үгэеэ үгэһэн байна.

— Ливанһаа болон Ирагһаа холодогты! Өөһэдынгөө эрхэ сүлөө болон бэеэ даанхай байдалые сахижа байһан бүхы араб оронуудһаа үтэр зайлагты! — гэжэ тэдэнэр мэдүүлээ.

И. Храпунов.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ, ВЦСПС-тэ

«Промышленна предприяти, барилга, совхоз, МТС болон РТС-тэ саг үргэлжэ хүдэлдэг үйлэдбэриин зүблөөн тухай дүрим баталха тухай» тогтоол СССР-эй Министрнүүдэй Совет, профессиональна союзуудай Бүхэсоюзна Центральна Совет баталан абаа.

Саг үргэлжэ хүдэлдэг үйлэдбэриин зүблөөн хадаа үйлэдбэри хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ үргэн олониитэ хүдэлмэришэд, алба хаагшадые хабаадуулха эгээл шухала аргануудай нэгэн мүн. Энэ зүблөөн гүрэнэй түсэб дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргүүлхын хойноһоо, үйлэдбэриин хэрэглэгдээгүй доторой арга боломжонуудые эгээл дүүрэнээр хэрэглэхын түлөө, үндэр бүтээсэтэй ажал хэхэ эрхэ байдал байгуулхын, предприяти, барилга хүтэлбэрилхэ арга методуудые һайжаруулхын түлөө оролдохо, тэмсэхэ ёһотой гэжэ энэ дүрим соо онсолон тэмдэглэгдэнэ.

100 хүн, мүн тэрэнһээ дээшэ тоотой зоной хүдэлдэг предприяти, барилга, цехүүдтэ саг үргэлжэ хүдэлдэг үйлэдбэриин зүблөөн эмхидхэгдэнэ гэжэ «Үйлэдбэриин зүблөөе эмхидхэлгэ» гэжэ тус дүримэй нэгэдэхи бүлэг соо хэлэгдэнэ. Хүдэлмэришэд, алба хаагшад, профсоюзна организаци болон захиргаанай түлөөлэгшэд, партийна, комсомольско организацинуудай, научна-техническэ обществын, ухаалан зохёогшодой болон уралан нарижуулагшадай обществын түлөөлэгшэд дурсагдаһан зүблөөнэй гэшүүд байха ёһотой. Тэдэниие цехүүдэй, отделнүүдэй хүдэлмэришэд, алба хаагшадай ниитэ суглаанууд, олониитын тусхай организацинууд һунгана. Үйлэдбэриин зүблөөн 5—15 хүнһөө бүридэһэн өөрынгөө президиум һунгана.

Үйлэдбэриин зүблөөнэй ямар хүдэлмэри ябуулха, ямар эрхэ эдлэхэ тухай дүримэй хоёрдохи бүлэг соо хэлэгдэнэ. Предприяти, барилгын ажал хүдэлмэриие амжалтатайгаар дүүргүүлхэ, социалистическэ мүрысөө хүгжөөхэ, ажалай бүтээсэ али болохоор дээшэлүүлхэ, шэные үүсхэгшэдэй, түрүүшүүлэй дүй дүршэл нэбтэрүүлхэ гээшэ үйлэдбэриин зүблөөнэй зорилго мүн гэжэ хэлэгдэнэ.

Үйлэдбэриин зүблөөнэй гэшүүд абаһан шиидхэбэринүүдээ хүдэлмэришэд, алба хаагшадта ойлгосотойгоор тайлбарилжа үгөөд, тэдэ шиидхэбэринүүдээ дүүргүүлхын хойноһоо эдэбхитэйгээр оролдохо ёһотой. Предприяти, барилгын захиргаан үйлэдбэриин зүблөөнэй хүдэлмэридэ али болохо туһаламжа үзүүлхэ, предприяти, барилга, цехүүдэй, тэрэшэлэн тус тус хүдэлмэришэдэй ажал хүдэлмэридэ үйлэдбэриин зүблөөнэй элирүүлһэн дутагдалнуудые усадхаха ёһотой.

Дүримэй һүүлшын бүлэг соо үйлэдбэриин зүблөөнэй яажа хүдэлхэ тухай тодорхойлогдоно.

Республика, хизаар, областьнуудай советскэ, профсоюзна, ажахын органууд нютагайнгаа болон үйлэдбэриингөө онсо өөрэ зүйлые харааадаа абажа, тус дүримдэ зарим тэды хубилалта оруулхадань болохо, тиихэдээ тэрэнээ ВЦСПС-тэй зүбшэхэ ёһотой гэжэ дүрим соо хэлэгдэнэ.

(ТАСС).

Шэнэ ургаса тушаана

ИВАНОВО, (ТАСС). Краснодарай хизаарайхид Ивановска элеваторта шэнэ таряа тушаажа эхилбэ.

Элеватор дээрэхи технологическа хүдэлмэриинь сүм оньһожоруулагданхай. Вагонуудһаа таряашье буулгахада гарай хүдэлмэри хэрэглэгдэнэгүй. Энэ хүдэлмэри электромеханическа хүрзөөр хэгдэнэ.

Ленинэй ордента Улан-Удын паровозо-вагонно заводой хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадай митинг боложо байна. Инженер-конструктор нүхэр Савельев үгэ хэлэнэ. **Ф. Сорокиной** фото.

АХАДҮҮ СОВЕТ-МОНГОЛ АРАДУУДАЙ ХАНИ БАРИСААН УЛАМ БЭХИЖЭЖЭ БАЙНА

☆ ☆ ☆

Хүршэ нүхэдэйнгөө баян дүй дүршэл шудалнабди

Манай Хэнтэйн аймаг Читын областиин урда захада оршодог юм. Энэ аймаг Монголой Арадай Республикадахи томохон аймагуудай нэгэниинь болонхой.

Аймагтамнай 1 миллион 200 мянга гаран мал үсхэбэрилэгдэнэ. 1958 оной март хүрэтэр манай аймагта хүдөө ажахын гурбан багахан нэгэдэл, морёор үбһэ сабшадаг 6 станци бии байгаа. Монголой Арадай Революционно партиин XIII съездын түүхэтэ шиидхэбэриин гараһанай һүүлээр аймагтамнай мал ажалай хоёр машинна станци, 43 хүдөө ажахын нэгэдэл эмхидхэгдэв. Энэ ажалдамнай совет арад ехээр туһалаа. 1958—1960 онуудта Монголой гүрэнэй ажахые хүгжөөхэ түсэбэй ёһоор манай аймагта ажаһуудаг үмсын ажалтанай 50 гаран процентнь хүдөө ажахын нэгэдэлнүүдтэ хамтаржа, хүдөө ажахын 14 нэгэдэлнүүд болохо юм. Тиихэдээ үмсын ажалтан шэнэ, социалис ёһоной ажаһуудалтай болохо байна. Һуурижан түбхинэһэн ажахынуудтамнай малай типовой шэнэ байранууд баригдаха юм. Советскэ Союзһаа абтаһан тусхай проектнүүдэй ёһоор малайнгаа байрануудые барихамнай. Энэ жэлдэ хүдөө ажахын 14 нэгэдэлнүүдэй фермэнүүдтэхи адуу мал һуурижаһан буусануудта оруулагдахаар хараалагдана. Фермэ шадар малшадай байха дулаан гэрнүүд баригдаха юм.

Ажахыгаа шэнэ ёһоор эрхилдэг болоходомнай Советскэ Союзай хүдөө ажахын түрүүшүүлэй дүй дүршэл манда ехээр туһална. Бидэнэр Читын областьтой зэргэлээд ажаһуудаг туладаа энэ областиин малшадай түрүү дүй дүршэлые шэнжэлхэ угаа ехэ аргатай байнабди. Манай малшад, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд Читын область ошожо, областиин түрүү ажахынуудай ажал хүдэлмэритэй танилсана.

Советскэ Союзда түрүүшынхээ ерээд, бурят нүхэдэйнгөө ажал хүдэлмэритэй танилсажа, үнэтэй сэнтэй юумэнүүдые харааб. Коммунизмын замаар урагшаа дабшажа ябаа хүршэ нүхэдэйнгөө амжалтые хаража, үнэн зүрхэнһөө баясааб. Манай Хэнтэйн аймагай 3 сомондо олон бурят ажаһуудаг. Би өөрөө бурят гарбалтай байһан туладаа Советскэ Союзда ажаһуудаг бурят зоной ажабайдалтайнь һонирхон танилсааб. «Бурят үнэн» газетые, «Байгалай толон» гэжэ журналые саг үргэлжэ захюулжа уншагшаб. Газетэ, журналнуудые захюулжа уншахаһаа гадна, Бурядай, мүн СССР ороной ехэ ехэ зохёолшодой номуудые уншадагби.

Мүнөө СССР орондо ерэжэ, бурят яһатанай ажаһуудал, ажахытайнь танилсаһандаа ехээр баясанаб. Нютагаа бусаад, Монголой Арадай-революционно партиин XIII съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые дүүргэлсэхын зорилгоор бүхы хүсөөрөө ажаллаха хүсэлэнтэйб.

Д. Аюуш, Хэнтэйн аймагай ажалшадай депутадуудай гүйсэдхэхэ захиргаанай түрүүлэгшын орлогшо.

☆

Социализмын замаар

(Монголой Арадай-революционно партиин Центральна Комитедэй инструктор нүхэр Ламжавай хөөрөөнһөө)

Монголой арад түмэн Агууехэ Октябриин социалистическэ революциин ашаар Россин хүдэлмэришэд, таряашадай туһаламжаар гадаадын хархис эзэмдэгшэдэй боголшолго дороһоо мултаржа, ламанар, феодалнуудай засаг түрые унагааһанайнгаа һүүлээр арадай засаг тогтоогоод, Арадайнгаа революционно партиин хүтэлбэрёэр социализм амжалтатайгаар байгуулжа байна. Хэрбээ урдань манай арад промышленностьгүй, хүдөө ажахын элдэб мэргэжэлтэдгүй байһан байгаа һаа, мүнөө фабрика, заводуудтай, мүнөө үеын зам харилсаатай, элдэб мэргэжэлтэдтэй болонхой.

Энэ жэлэй эхеэр болоһон Монголой Арадай-революционно партиин XIII съезд мал ажал эрхилдэг үмсын ажалтание хүдөө ажахын нэгэдэлнүүдтэ олоор оруулха, адуу малһаа ашаг шэмэ бүри ехээр абадаг боложо, ороноо социализмын замаар хүгжөөхэ түүхэтэ шиидхэбэри баталан абаһан юм. Энэ шиидхэбэриие хэрэг дээрэнь бэелүүлхын зорилгоор Монголой Арадай-революционно партиин Центральна Комитет, аймагуудтахи партийна организацинууд эмхидхэлэй-ойлгуулламжын ехэ ажал хэжэ байна.

Хүдөө ажахыгаа социалистическэ ёһоор хүгжөөхэдэмнай совет арадай, илангаяа ахадүү бурят арадай дүй дүршэл ехээр туһална. Бурядай АССР-тэ ерээд, хүдөөгэй ажахын түрүүшүүлэй дүй дүршэлтэй танилсажа, ехээр һонирхообди. Колхоз, совхозуудаар ябажа хараһан үзэһэн юумэнүүдээ оронойнгоо хүдөө ажахын нэгэдэлнүүдтэ хэрэглэхые оролдохобди.

Ажахымнай улам бэхижэнэ

Үбэр Хангайн аймагай Хужиртын сомоной «Энхэ Тайван» гэжэ хүдөө ажахын нэгэдэлэй даргын тушаалда хүдэлжэ байхадаа 1956 ондо Советскэ Союз ерэжэ, Бурядай республикын хэдэ хэдэн аймагуудаар, тэрэ тоодо Сэлэнгын, Кяхтын, Мухаршэбэрэй, Байкало-Кударын аймагуудаар ябаһан байгаабди. Тиихэдээ хүдөө ажахын түрүүшүүлэй дүй дүршэлые һонирхон шудалаа һэм.

Эндэһээ нютагаа бусахадаа хараһан үзэһэн юумэеэ өөрынгөө даажа байһан хүдөө ажахын нэгэдэлдэ хэрэглэхые оролдоһон байгааб. Тингэжэ бүхы хонидоо, тэрэшэлэн үхэр малаа һарабшатай нэмэри байрада оруулаа һэмди. 100 үнеэнэй багтаха типовой байра баригдаа бэлэй.

Малаа хүсэд хүрэхэ үбһэ тэжээлээр хангахын тула үбһэ ехээр сабшадаг, овёс, мүн бусадшье ургамалнуудые таридаг болоһон байнабди. Малдаа үбһэ тэжээл ехээр бэлдэдэг болоһонһоомнай хойшо адуу малнай зудта дайрагдахаяа болижо, тобир тарганаар ондо ородог болоо, ашаг шэмэншье хараа байса дээшэлһэн байна. Урдань ямаан бүриһөө 200 грамм нарин хөөбэр абтадаг байгаа һаа, мүнөө үедэ 320—340 грамм хөөбэр абтадаг болобо.

Хонидойнгоо үүлтэр һайжаруулхын зорилгоор Советскэ Союздахи Алтайн хизаарһаа нарин нооһотой үүлтэртэ хонидой хусануудые абаашаабди. Нүхэр В. Р. Филиппов түрүүтэй хүдөө ажахын делегаци Бурядай Республикаһаа үнгэрэгшэ жэлдэ манай Монголой Арадай Республикада ошоходоо, хүдөө ажахые шэнэ ёһоор эрхилхэ тухай хэдэ хэдэн үнэтэй сэнтэй заабари үгэһэн байгаа.

Аймагаймнай бүхы үрхэтэ айлнуудай 62 процентнь хүдөө ажахын нэгэдэлдэ ороо. Эдэ айлнуудай нэгэдхэдэ аймагта бүхы дээрээ 50 нэгэдэл тогтоһон байгаа. Тэдэ нэгэдэлнүүдһээ гадна, хони үсхэбэрилдэг гүрэнэй ажахы эмхидхэгдэһэн юм. Аймаг доторнай 10 мянган гектар газарта орооһо таряан таригдана. Хүдөө ажахын нэгэдэлнүүдтэ ажаллагшад шэнэ гуримаар, бригадануудта хамтаран хүдэлдэг болоо. Эрхимээр ажаллагшадтань элдэб урмашуулгын шан барюулагдадаг болонхой. Бригадануудтахи ажалай журамые һайжаруулхын түлөө эмхидхэлэй зохихо хэмжээ абтана.

Советскэ Союз хоёрдохёо ерэжэ, хүдөө ажахын түрүүшүүлэй дүй дүршэлтэй танилсахадаа нилээд олон шэнэ зүйлнүүдые хараһан байнаб. Сэлэнгын аймагай Карл Марксын, Сталинай нэрэмжэтэ колхозуудаар, Сэлэнгын хониной совхозоор, Тохойдохи заһабарилгын техническэ станцяар ябахадаа илангаяа һонирхолтой юумэнүүдые хараһан байнабди. Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой ажахын тоосоондо оруулагдаһан бригадануудай ажал хүдэлмэритэй һонирхон танилсааб.

Зэргэлээд, ажаһуудаг Бурядай Республикада хараһан үзэһэн юумэнүүдээ нютагайнгаа хүдөө ажахын нэгэдэлдэ һайнаар хэрэглэхые оролдохобди.

Б. Ламжав, Үбэр Хангайн аймагай ажалшадай депутадуудай хуралай гүйсэдхэхэ захиргаанай түрүүлэгшын орлогшо.

РЕДАКЦИДА ЕРЭҺЭН БЭШЭГҮҮД

Шэрүүн зантай наймаалагша

Манай Яруунын аймагай Тэлэмбэ тосхондо хоёр магазин бии. Тэрэнэй нэгэниинь Романовска продснабай мэдэлэй эдеэ хоол ба эд бараа худалдадаг магазин юм. Тус магазинай наймаалагша А. Казанцева шэрүүн зантай, сухалтай эхэнэр гэжэ худалдан абагшадай дунда сууда гаранхай.

Наймаалагша А. Казанцева дуратай сагтаа магазинаа нээхэ, дурагүй байгаа һаа суургалаад ябашадаг заншалтай. Эндэхи ажалшад магазинай нээгдэхые газаа үни удаан хүлеэжэ байдаг.

«Магазинаа түргэнөөр нээгыт гэжэ А. Казанцевада хандаа һаа, тэрэ үдэртөө сохом хилээмэгүй үлэхэш. Тиимэһээ наймаалагшын һайн дурааараа магазинаа нээхые хүлеэхэ баатай бологдоно» гэжэ эндэхи хүн зон хэлсэдэг юм. Энэ наймаалагшын ажалшадай эрилтэдэ нимээр хандажа, хойрог зан гаргадаг тухай яһала шүүмжэлэл гараһан б... Тэдэ, продснабай хүтэлбэрилэ... магазинай хүдэлмэри һайжар... тушаа анхарнагүй гэжэ хэлэм...

Наймаалагша Казанцева ю... иигэжэ дурааараа болсо юм, ю... эд бараа ехээр худалдахые ор... ногүйб гэжэ һонирхоходо... байна: тэрэ хадаа юумэ най... һан олзоһоо салин абадаг бэш... рин тогтомол һарын салин хүл... юм. Энэ наймаалагша танил ... даа һайн эд бараа худалдаха... али хүнэй олохон байхада яма... гурим сахингүй, танил хүнү... юумэ үгэдэг. Заримдаа тэдэнэ... хөөрэлдэһөөр, энеэлдэһээр б... раа эндэ зоной хүлеэжэ байһые... тажархидаг.

Наймаалагша А. Казанцев... шэг шарайень хэды болотор а... хабибди гэжэ эндэхи ажа... асууна.

О. Даши...

Барилга хэгдэнэгүй

Итанцын леспромхоз мүнөө жэлдэ олон барилга хэхэ түсэбтэй юм. Теэд, леспромхозой хүтэлбэрилэгшэд энэ шухала асуудалда зохихо анхарал хандуулнагүй. Тэдэнэр элдэб янзын шалтагаан урдаа баряад, барилга хэхэ түсэб һаатуулна. Үнгэрэгшэ зургаан һарын туршада хараалагдаһан болзор соогоо нэгэшье гэр байра ашаглалгада үгтөөгүй. Барилга хэхэ түсэб оройдоо 25 процент дүүргэгдээ.

Леспромхозой олон модошод гэр байраар хангагдаагүй. Жэлэй түрүүшын хахад соо модошодой байха тус тустаа 4—4 байратай 6 шэнэ гэр баригдахаар хараалагдаһан юм. Теэд, эдэ гэрнүүдэй гурбанайнь һуури мүнөө хүрэтэр табигдаагүй байһаар. 120—120 һууритай хоёр шэнэ клуб баригдаад, июлиин 1-дэ нээгдэхэ ёһотой аад, барилган... хадлаашьегүй байна. Мүн «К... гэжэ модо бэлэдхэлэй участ... бани баригдажа эхилһээр үни... Теэд, тэрэнэй ашаглалгада оро... үшөө үды юм. Модон соо һуу... «Барилгын модо үгыбди» ... шалтаг энэ участогай хүтэлбэр... шэд оложо, бани барижа дүүр... тушаа һаналаа табинагүй. Мүн... автомашинын байха гараж үн... ригдаха аад, мүнөө эхилэгд... байһаар.

Леспромхозой центр болохо... ма тосхондо 3 наймаалагшын а... лаха магазинай барилга ехэ үн... хойшоо татагдана. Мүн модо ш... хэ харгы ехэ муу юм.

Тус леспромхозой хүтэлбэр... шэд барилгада шухала анх... хандуулха ёһотой.

Г. Илы...

„БУРЯТ ҮНЭНДЭ" БЭШЭҺЭНЭЙ ҺҮҮЛЭЭР

„Гээгдэнги һанал бодол гаргана"

Иимэ гаршагтай статья манай газетын июлиин 2-ой номерто толилогдоһон юм. Прибайкальска аймагай Лазогой нэрэмжэтэ, «Заветы Ильича», «Прибайкалец» колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд аймагай хүдөө ажахые хүгжөөхэ 1958 оной түсэбөөр хараалагдаһанһаа багаар продукци үйлэдбэрилхэ гэһэн буруу һанал бодол гаргана гэжэ тэрэ статья дотор шүүмжэлэгдээ һэн.

— Статья соо заагдаһан баримтанууд булта зүб байба,— Прибайкальска аймсоведэй гү... комой түрүүлэгшэ нүхэр Хорун... най редакцида мэдээсэбэ. Дур... даһан колхозуудай мүнгэн са... үйлэдбэриин түсэб аймагай х... ажахые хүгжөөхэ 1958 оной т... тэй зохилдуулан табигдаа. Эдэ... хозуудта хараалагдаһан түс... ёһоор тарилга хэгдээ. Хүдөө ... хые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэбые д... гэлтэ шанга хиналтада абтаба.

„Нютагай булагуудые шэнжэлхэ шухала..."

Закаменай аймагай олон колхознигуудай зундаа амардаг Енгорбойн аршаан һайнаар шэнжэлэгдээгүй, тэндэ гэр байрагүй, ариг сэбэр сахигданагүй гэжэ манай газетын июниин 25-най номерто толилогдоһон бэшэг соо хэлэгдэһэн байна.

Республикымнай элүүрые гаалха министрын орлогшо н... Яжиновай манай редакцида м... сэһэнэй ёһоор, бэшэг соо заагд... булаг аршаануудые шэнжэлжэ... дэ санитарна хиналта табиха... лаар Закаменай арадай элү... хамгаалха таһагта зохихо заа... үгтэһэн байна.

Марксистско-ленинскэ теори бодото байдалтай холбоотой байһандаа бүрин түгэс хүсэтэй

Марксизм-ленинизмын теори гээшэ арад зоной аша туһа харадаг, хамгаалдаг суртаал мүн. Эгээл иимэ байһандаа марксистско-ленинскэ суртал барагдашагүй хүсэтэй юм.

Марксизм-ленинизмын сурталай аргагүй түргөөр таран дэлгэрхэдэ ажалшан арад туйлай ехээр баярладаг, харин тиихэдэ буржуази дурагүйтэдэг гээшэ. Олониитэ арад зоной дунда марксизм-ленинизмын үзэл сурталые дэлгэрүүлхэгүй гэжэ буржуази бүхы шадалаараа оролдодог юм. Эдэнэр ревизионистнуудта бүхы найдабаря хэдэг. Марксистнууд гээшэбди гээд, ревизионистнууд марксизм хуушараа гэжэ хашхаралдадаг заншалтай. Хуушараа гэһэн халхабшаараа эдэнэр марксизм-ленинизмын эгээл гол үндэһые үгы хэжэ, энэ агуувхэ сурталда ажалшан олониитын үнэншэхэ аргагүй болгохые һэдэдэг байна.

Мүнөө үеын ревизионистнуудай урдаа барижа хэлэдэг юумэн юун бэ гэхэдэ, коммунистическэ болон хүдэлмэришэнэй партинууд марксизмын сурталые хүгжөөдэггүй хэбэртэйгээр тулмаашалдаг гуримтай болонхой. Югославиин Коммунистнуудай Союзай программа эгээл иимэшүүгээр тээлмэрдэһэн баримтатай. «Һүүлэй арбан жэл соо нийтын байгуулалтын хүгжэлтэһөө марксизмын суртал гээгдэжэ ябана» гэжэ энээн соонь сэхэ хэлээтэй.

Иигэжэ худалаар хэлэхэдэнь СКЮ-гэй программа зохёогшодто ямар туһатай байгааб? Бэшэ компартиинуудые, түбхын түрүүн КПСС-ые «догматистнууд» гэжэ нэрлээд, өөһэдыгөө бүхы юумэ мэдэхэ, бултанай дээдэ тээ байна гэжэ харуулхые һэдэһэн хэрэг бэшэ аал? СКЮ-гэй программа соо, Югославиин хүтэлбэрилэгшэдэй хэлэһэн үгэ соо бодото байдалаар шалгагдаһан марксизм-ленинизмын гол үндэһэн буруушаагданхай. Энээнтэй хамта, Югославиин ревизионистнууд «бодото ажалаараа дашуурна» гэжэ манай партиие зэмэлнэ. Иигэхэдээ манай ороной экономико хүгжөөн дэбжээхэ, арад зоной ажабайдалые һайжаруулха талаар партиин ябуулжа байһан туйлай ехэ эмхидхэлэй хүдэлмэриие буруушааха һэдэлгэ эдэнэр хэнэ гээшэ.

Энэмнайшье ревизионистнуудай үниинэй хэлэдэг «номнол» байха юм. II Интернационалай удамаршад бодото ажалаар дашуурна ха гээд манай партиие оло дахин гэмнэһэн байха. «Холисогүй сэбэр теори» сахигшад гэжэ өөһэдыгөө тэдэнэр тоолодог байгаа. Гэтэр, теори бодото ажал хоёрой нягта холбоо гээшэмнай марксизм-ленинизмын эгээл шухала удхашанартай шэнжэнь мүн болоно.

Марксизм-ленинизм гээшэмнай бодото байдалай үндэһэ баримталдаг байна. Бодото ажалай түрүү дүршэлые ухаансар ёһоор шэнжэн үзэжэ, энэ агууехэ суртал саашаа хүгжэжэ, баяжажа байдаг юм.

В. И. Ленинэй ажал-ябуулга, тэрэнэй байгуулһан Коммунистическэ парти хадаа марксизмда ухаансар ёһоор хандаһан элитэ жэшээ боложо үгэнэ. Бодото байдал теори хоёрой нягта холбоотой байһанда түшэглэжэ; манай парти научна коммунизмын үзэл сурталые шууд сэхээр бэелүүлхын түлөө тэмсэдэг байгаа. СССР-тэ социализмын илаһан ушар хадаа марксизм-ленинизмын, Коммунистическэ партиин политикын илан мандаһые гэршэлнэ. Ахадүү Хитадай, мүн социалистическэ лагериин бусад оронуудай социалистическэ байгуулалтадаа туйлаһан амжалта хадаа марксизм-ленинизмын агууехэ илалта гээшэ.

Марксизм-ленинизмын гол ёһо гуримуудые өөрынгөө ороной эрхэ байдалда тааруулан хэрэглэжэ; парти бүхэн социализм, коммунизм байгуулгада өөрынгөө хубитые оруулдаг байна. Ленинэй заабариин ёһоор хүдэлжэ, Советскэ Союзай Коммунистическэ парти марксистско-ленинскэ теоридо шэнэ шэнэ юумэ оруулжа байдаг. Марксизм-ленинизмда ухаансар ёһоор хандаһанай жэшээ КПСС-эй XX съезд болоно. Социалистическэ революци тухай Ленинэй теори баяжуулагдаһан, олон оронуудай социализмда орохо замай элдэб янзын байха тухай Ленинэй суртаал тодорхойлогдоһон, олон ондоо байгуулалтатай гүрэнүүдэй эбтэйгээр зэргэшэн һууха тухай, мүнөө сагай эрхэ байдалда дайн сэрэгые зайсуулжа болохо гэһэн баримта энэ съезд дээрэ дэбжүүлэгдэһэн байна. Ахадүү партинуудай һайшааһан партиин XX съездын эдэ шиидхэбэринүүд уласхоорондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөндэ ехэ удхашанартай байна.

КПСС-эй XX съезд манай орондо коммунизм байгуулха хараа түсэб зохёоһон байна. Энэ съездын зааһан хараа шугам мүнөө бодотоор бэелүүлэгдэжэ байдаг. Партиин Центральна Комитет хамтын сэсэн мэргэн ухаагаа хүтэлбэрилхэ зуураа, совет обществын хүгжэлтые согсолон тодорхойлжо; саашанхи дэбжэлтын зам заажа үгэнэ.

Научна коммунизмын теори улам саашань хүгжөөн, манай парти һүүлэй үедэ абаһан шиидхэбэринүүд соогоо шухала шухала асуудалнуудые зохёон шиидхэһэн байна. Жэшээнь, үйлэдбэриин хүсэнэй хүгжэхэтэй хамта үйлэдбэриин хүтэлбэрилгэ һайжаруулха, социализмһаа коммунизмда шата дамжан орохо үедэ социалистическэ зөөриин шэнжэ шанарые хүгжөөхэ тухай, коммунизмда шата дамжан орожо байхада Совет гүрэнэй үүргэ тухай болон бусад асуудалые ухаалан тодорхойлһон байна.

**

Коммунистическэ партиин ухаалан зохёоһон коммунизм байгуулха түсэбэй ёһоор бүхы үйлэдбэриие үргэн далайсатайгаар, ехэ түргэнөөр хүгжөөхэ, иигэжэ оронойнгоо баялигые элбэг дэлбэг болгохо замаар манай арад дабшажа ябана.

Манай парти ямар нэгэн үедэ тон шухала удхашанартай болоод байһан асуудал шиидхэдэг юм. Промышленность болон барилгые хүтэлбэрилгые шэнэдхэн һайжаруулһанай удаа колхозой үйлэдбэриие саашадань хүгжөөхэ, МТС-үүдые хубилгаха тухай шухала асуудал шиидхэгдээ.

КПСС-эй ЦК-гэй февральда болоһон Пленумэй, СССР-эй Верховно Соведэй нэгэдэхи сессиин шиидхэбэри хүдөө ажахын асуудалаар марксистско-ленинскэ сурталые улам саашадань хүгжөөгөө.

Колхозуудта машина, техникэ худалдахадаа гүрэн колхоз хоёрой хоорондохи харилсаан хоюуландаа аша туһатайгаар улам үргэдэн хүгжэхэ байна. Бага гаргаша хээд, ехэ продукци абахын түлөө колхозууд оролдодог болохо. Нүгөө талаһаань, бүтээн гаргаһан машина, түхеэрэлгээ гүрэнэй предприятинууд колхозуудта худалдаха хүсэлэнтэй байха болоно. Энэ зорилгоёо бэелүүлхын тула эдэнэр бүтээн гаргадаг зүйлэйнгээ шанар һайжаруулхын, өөрынь үнэ химдаруулхын, ажалай тоосоо улам бэхижүүлхын түлөө тэмсэдэг юм. Ингээд байхада промышленностьдашье, хүдөө ажахыдашье үйлэдбэриие саашадань хүгжөөхэ арга нүхэсэл улам ехэ болохо.

Иимэ болохотой хамта колхозой гаргаһан элдэб зүйлдэ зүб сэн тогтоохо, хүдөө ажахыһаа абтадаг продукциие бэлэдхэхэ зохистой зүб гурим тодорхойлхо гээшэ шухала байна. Июниин 17—18-да болоһон КПСС-эй ЦК-гэй Пленум дээрэ энэ асуудал али али тээһээ зүбшэн хэлсэгдэһэн байха юм. Город хүдөө нютаг хоёрой, промышленность хүдөө ажахы хоёрой, хүдэлмэришэн анги таряашад хоёрой хоорондохи хани барисаан КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй хараалһан хэмжээ-ябуулга соо шэнээр тодорхойлогдонхой. Эдэ хэмжээ-ябуулганууд экономикын талаар ехэхэн удхашанартай. Социалистическэ арадай ажахые бүхы дээрэнь амжалтатайгаар хүгжөөхын тулада хүдөө ажахын продукци—арад зондо эдеэ хоолой зүйл, хүнгэн промышленностьда түүхэй эд хүрэхэ сооһь гүрэн абажа байха ёһотой. Мүнөө энэмнай гүрэнэй бэлэдхэлэй шэнэ гуримаар хэгдэхэ болоно. Республиканууд, хизаарнууд, областьнууд, колхозуудта бэлэдхэлэй сэн хэдэн жэлээр үгтэхэ, зүгөөр тэрэ үеынь эрхэ байдалые, ургасые хараадаа абаад, жэл жэлэйнь түсэб ехэ болгогдохо.

Манай парти үнэ сэн тогтоохо хэрэгтэ хододоо ехэ һаналаа табидаг байһан юм. Юун бэ гэхэдэ, сэн тогтоолгодо Совет гүрэнэй экономико болон политикын шухала асууд... хүдэлмэришэн таряашад хоёро... рилсаан, арадай ажахын бүхы ... бари хүгжөөхэ, арад зоной ажа... дал һайжаруулха асуудал шиид... дэдэг байна. КПСС-эй Ц... Пленумэй тодорхойлһон колх... продукциин үнэ сэн хадаа х... ажахын элдэб зүйл ехээр аб... болохо, өөрынь үнэ химдару... хэрэгтэ зорюулагданхай. Гар... багаар хээд, ехэ продукци аб... дда колхозууд олзо доход ехэтэ... лохоһоо гадна, саашадань бэлэ... лэй сэн химдаруулха аргатай б... хо жэшээтэй.

Гүрэн колхоз хоёрой, мүн ... хозууд хоорондын харилсаанай... нэ шэнжэ шанартай болоод б... да колхозууд ажахын тоосоо н... рүүлхын, килограмм, центнер, ... продукци бүхэнэй өөрынь үнэ ... даруулхын түлөө заатагүй тэ... хэ болоно.

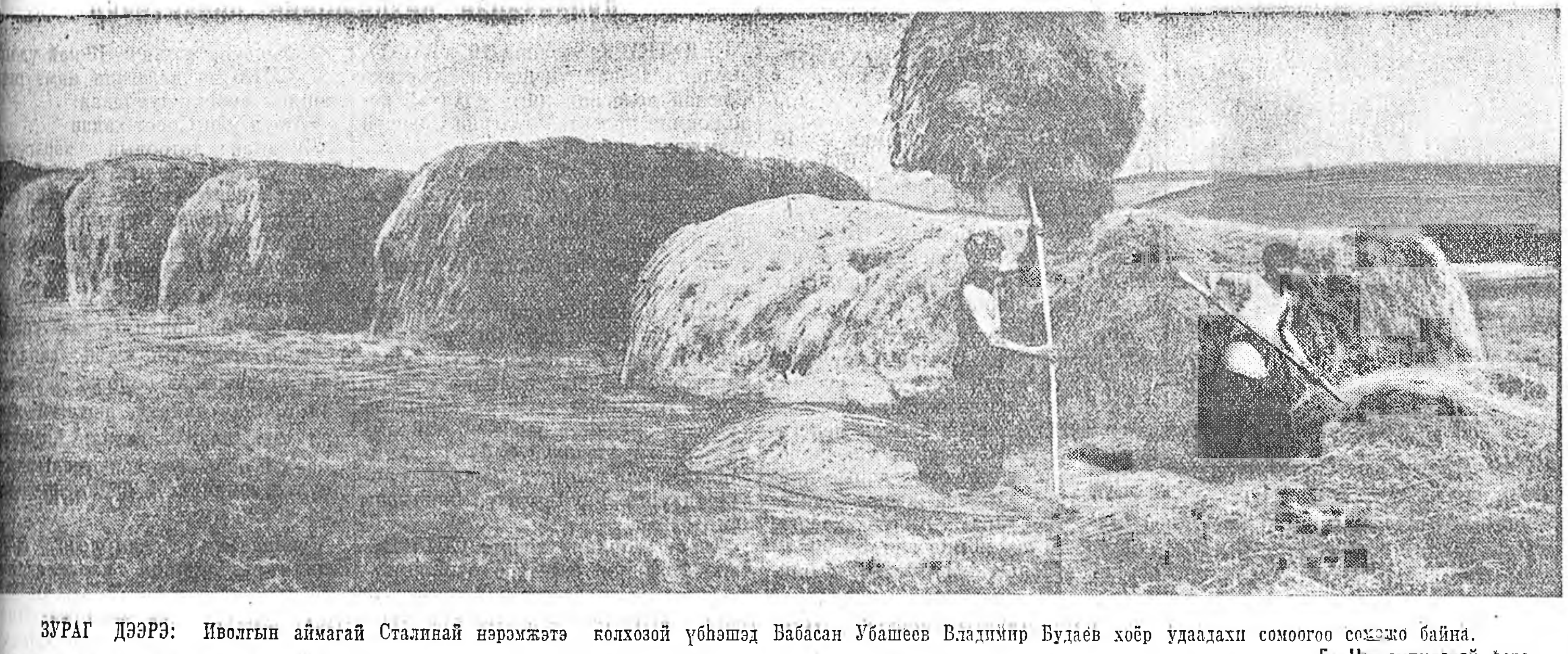
Энэнь ажахые һайжаруулха... зар таряалангай культура дэ... лүүлхэ, ажалай эмхидхэл, т... рииие бүри һайжаруулха түлхис... ложо үгэхэ байна. Түрүү колхо... дай дүй дүршэл дээрэһээ хара... колхознигуудай ажалай түлбэ... бөро бодолоор бэшэ, харин има... мүнгөөр түлэдэг газар мүнөө... бии боложо байна гэжэ тэмдэ... тэй.

Эдэ бүгэдэ дээрэһээ хара... марксистско-ленинскэ тео... шадамараар хандаһанай а... эды шэнээн амжалта туйлаг... байна гээшэ. Коммунистическэ ... тиин ударидалга доро ябажа, ... вет арадай туйлаһан амжалта... даа марксистско-ленинскэ су... лай хэзээдэ мүхэ, бодото бай... тай нягта холбоотой байдаг т... барагдашагүй хүсэтэй байһ... гэршэлнэ.

А. МОТЫЛЕВ, экономи... эрдэм ухаанай кандид...

РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДАЙ САБШАЛАН ДЭЭРЭҺЭЭ

☆ ☆ ☆ ☆

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Иволгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой үбһэшэд Бабасан Убашеев Владимир Будаев хоёр удаадахи сомоогоо сомэжо байна.

Б. Цыремпиловэй фото.

Үбһэшэдэй эршэтэ ажал

Енхор-Добын баруун үндэртэ гаража урагшаа харахада, хабтагай үргэн «Ацагадай намагай» нэмжээ ала альган дээрэ байһан шэнги лихэнээр үзэгдэнэ. Мүнөө энэ таын зүг бүхэндэ гар хажууршад абшажа оронхой, жэрыжэ ябахань харагдана. Мүн тэдэнэй наагуур үрүүшын бухалнууд бодонхой жэылдэнэ.

— Эндэ манай 300—400 шахуу ектар сабшалан бии юм. Тэрэнэйнай ёхэнхинь уһа намаг соо аад, үра бороогой ороходо, дүтэ хүрэшэгүй болошодог. Тиимэһээ нэ жэлдэ эгээн түрүүн эндэхи үбэ ногоогоо сабшажа эхилээ һэмди, — гэжэ Зайграйн «Улаан Эрхирэг» олхозой түрүүлэгшэ нүхэр Санжиитыпов хөөрэнэ.

Үбһэ сабшагшадта дүтэлжэ ошоодомнай, Ацагадай намагай эгээл эг дундуур ута гэгшын мүр гарахай, 4—5 гар хажууршад үдхэн, үнга ногооe урматайгаар эбхэжэ абад. Эдэнэр колхозой 1-дэхи омплексно бригадада хабаатай адей Сергеевич Тыпхесовэй звеогой хажууршад: Федот Махаев, асилий Шабанов, Геннадий Иваөв гэгшэд байба. Бага зэргэ амара тамхилаад, хажуураа бүлюудэ зуураа нүхэр Тыпхесов иигэжэ өөрэнэ:

— Мүнөө жэлдэ намагаймнай үбэ ногоон зарим газартаа яһала айн. Иигээд хура бороо ехээр ороо, сабшалангыемнай уһанай абаоогүйдөө шадаал һаа ехэ үбһэ сабажа, хуряажа абахын түлөө тэмэнэбди. Манай звеногойхид уһа амагтай, болдогтой газарта үдэрөө 30 соото сабшахын орондо 50—60 соото, зарим һэрюуншэг үдэртэ 70 соото хүрэтэр һайн шанартайгаар сабшана. Тиихэдэ маанадтай зэргэлжэ шахуу сабшажа ябаһан нүхэр Иосиф Сандаковой хүтэлбэрилдэг комсомол-залуушуулай звеногой хажууршад: Александр Цыренов, Борис Гонгоров, Александр Санжиев гэгшэд үдэртөө баһал 40—40 соотоёо алданагүй ха,— гэжэ тэрэ хөөрэнэ.

Эдэнһээ тээ баруулжаа 2-дохи комплексно бригадын арбаад гаран гар хажууршад ехэл шуумгай түргэн хүдэлнэ. Тэдэнэр манай харааһаар байтар нилээд ехэ газарта ногоо унагаажархиба.

— Эдэмнай Гармажап Ринчиновэй звеногой дүй дүршэлтэй хажууршад: Дондок Эрдынеев, Нимбу Нуриев, Сафар Набиулин, Дандар Шоймполов гэгшэд гээшэ. Мүнөөдэр эдэнэр баһал даабаряа ехээр үлүүлэн дүүргэхэнь ха юм. Эдэш үдэртөө хүн бүхэнэй 50—60 соотоһоо доошо сабшадаггүй зон юм даа,—гэжэ колхозой парторганизациин секретарь нүхэр Очиров омогорхон хөөрэнэ.

Тус колхоз байгша ондо бүхыдөө 2800 га сабшаланһаа 24 мянган центнер үбһэ хуряахаар хараална. Мүнөө колхозой бүхы комплексно бригаданууд үбһэндөө жэгдэрэн орожо байна. Үбһэ сабшалга, хуряалгада хамта 150 шахуу хүн хүдэлнэ. Ойрын үдэрнүүдтэ үшөөл олон колхознигууд, машина, техникэ табигдахань. Тиигэжэ хамта 200 гаран га газарта үбһэ ногоон сабшагдажа, түрүүшын зуугаад центнер үбһэн хуряагдаа.

Н. Мыжитов.

Дутагдалаа дары усадхаха

Һү, тоһо, мяханай хүн бүхэндэ хүртэсын талаар Америкын Холбоото Штадуудые ойрын жэлнүүдтэ хүсэхэ гэһэн Коммунистическэ партиин табиһан түүхэтэ зорилгодо харюу болгон, Сэлэнгын аймагай колхознигууд болон совхозой хүдэлмэрилшэд малайнгаа тоо толгой олошоруулхын, ашаг шэмыень ехэдхэхын тулада, энэ жэлдэ дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абаһан байна.

Абаһан уялгануудаа нэрэтэй түрэтэйгээр дүүргэхын тулада, нэн түрүүн адуу малдаа бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлдэхэ гээшэ эгээл шухалын шухала зорилго болоно бшуу.

Теэд, аймагай колхозууд ниитынгээ малда үбһэ тэжээл бэлдэхэ хүдэлмэриие хэр һайнаар ябуулжа байнаб гэжэ хараябди.

Энэ жэлдэ олонхи колхозуудай нуга сабшалангай үбһэ ногооной ургаса урда жэлнүүдэйхидэ орбол жэшээгүй һайн. Теэд, аймагай колхозууд үбһэ тэжээл бэлдэлгын хүдэлмэридэ мүнөө болотор жэгдэрэн ороодүй байһаар. Эндэхи ойройдоол 2—3 колхозууд һаяхан үбһэ сабшалга, хуряалгада орожо захалаа. Бүхы колхозуудта шугы бургааһанай дундуурхи, намаг газарай үбһэ ногооe сабшажа үнинэй эхилхээр болоһон байгаа.

Мүн хаа хаанагүй набшаһата тэжээлшье үнинэй бэлдэжэ түсэбөө дүүргэжэ байха ёһотой аад, колхозууд болон совхоз энэ хүдэлмэриие хэлэшэгүйгөөр унжагайруулна. Мүнөө эндэ бүхыдөө ойройдоол 718 центнер набшаһата тэжээл бэлэдхэгдэһэн гэхэ гү, али түсэбынь миил 1,6 процент дүүргэгдээ. XX партсъездын, Карл Марксын, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудта, Сэлэнгын совхоздо нэгэшье центнер мүшэр, набшаһан бэлдэгдээгүй, бэлэдхэхэеэшье хүсэнэгүй ха. Жэшээлхэдэ, XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Цыдыпов, хэтэрхэдээ, набшаһата тэжээл, колхозоймнай мал эдидэггүй юм» гэжэ ушар, үндэһэнгүй шалтагаан бэдэрдэг болонхой.

Колхозууд болон совхоз байгша ондо бүхыдөө 35341 тонно силос дараха түсэбтэй. Мүнөө үедэ хээрын ногоо, халаахай үрмэдэһэ мэтые сабшажа, эртын силос даража захалхаар болоо. Теэд энэ хүдэлмэриие хаанашье эхилээдүй байнхай. Мүн олон колхозуудта силосой нүхэн болон барилганууд хүсэд бэлдэгдээгүй.

Саашадаа үбһэ хуряалга, силос даралга, набшаһата тэжээл бэлэдхэлгэдэ хайша хэрэгээр, харюусалгагүйгөөр хандажа, энэ хүдэлмэриие унжагайруулжа байһан баримтануудые заахашье тэсэхын аргагүй. Тиимэһээ бүхы дутуу дундануудаа ойрын сагта дары усадхажа, хүдөө ажалшадые, машина, техникэеэ гүйсэд элсүүлхэ гээшэ колхозой правлениинүүдэй, совхозой дирекциин болон тэдэнэй эхин партийна организацинуудай шухала зорилго болоно.

Д. Бадмажапов, «Улаан Сэлэнгэ» газетын редакторай орлогшо.

Хүсүүг үбһэн—һайн тэжээл

Мэргэжэлтын зүбшэл

Колхоз, совхозуудтамнай жэлһээ жэлдэ улам үдэжэ, олошоржо байгаа адуу малай ашаг шэмые бүри ехээр дээшэлүүлхын тулада тэдэниие элдэб янзын шэмэтэ, һайн тэжээлээр гүйсэд хангаха хэрэгтэй бшуу. Тиимэһээ колхоз, совхозуудта нютаг бүхэнэй байгаалиин эрхэ байдалда тааруу, тэжээлэй элдэб шэмэтэ ургамал, ногоонуудые ехээр тарижа, һайнаар ургуулдаг болохо шухала.

Манай республикын эрхэ байдалда ямаршье малай эдихэдэ шэмэтэй һайн тэжээл болохо хүсүүг үбһэ (люцернэ) ехээр тарижа, ургуулдаг байбал таарамжатай. Хүсүүг үбһые һайнаар ургуулжа, хаһа саг соонь зүбөөр хуряажа абаа һаа, бүхы түрэлэй малда шэмэтэй хоолтой, арьбаншье тэжээл болодог гээшэ. Мүн тэрэниие зундаа хожомшог сабшажа, ногоон зандань һаамхай үнеэдтэ, тугал бурууда, гахайда эдюулхэдэ тон һайн. Үгышье һаа, хүсүүг үбһэнэй ургаса дээрэ һаамхай үнеэд болон шахан таргалуулха малаа оруулжа, адуулха, бэлшээхэдэ болохо ха юм.

Энэ ургамалые таарамжатай хүрьһэтэй газарта, зүбөөр тарижа шадаа һаа, үндэр баян ургаса үгэдэг, нилээд арьбан, ехэшье тэжээл абтадаг гээшэ. Тэрэшэлэн энэ ургамал газарай хүрьһэ үрэжэл ехэтэй болгожо, таряа талханай ургаса дээшэлүүлхэ талаар ехэхэн удхашанартай.

Кабанскын аймагай колхозуудай дүй дүршэлһөө харахада эндэхид, хүсүүг үбһэ олон жэлдэ тарижа, тэрэнэйнгээ тарилгын газар жэлһээ жэлдэ улам үргэдхэжэ байнхай. Жэшээлхэдэ, нёдондо жэлдэ аймагай колхозуудта хамта 329 га газарта хүсүүг үбһэн таригдаа. Гадна, эндэ нуга сабшалан һайжаруулха, үрэжүүлхэ зорилгоор үбһэ ногоо муутай сабшалан, бэлшээриин мянга гаран га газар элдүүрилэгдэжэ олон жэлэй үбһэ ногоонууд таригдаһан байна. Тиигэжэ эндэхид тариһан хүсүүг үбһэеэ жэлдээ нэгэ дахин сабшажа, бүхы газарайнгаа га бүриһөө дунда зэргээр 25—40 центнер эрхим шанартай, шэмэтэй һайн үбһэ абаад, намартаа тэрэнэйнгээ хэнзэ ногоон һуурида малаа оруулжа адуулдаг байха юм.

Хүсүүг үбһэнэй үндэр баян ургаса абахын тулада, тэрэниие үрэжэл һайнтай хүрьһэтэй газарта, зохид хаһа сагтань, зүбөөр тариха хэрэгтэй. Энэ ургамал урин дулаан уларилда, шииг нойто элбэгтэй, баян үрэжэлтэй, хара шоройтой газарта һайнаар ургадаг. Элһэ бурма хүрьһэтэй газарта хүсүүг үбһэн ёһоор ургадаггүй. Тиихэдэ хужармаг, хатуу хүрьһэтэй газарта энэ ургамал таарадаггүй гэжэ тодорхойлогдонхой. Хүсүүг үбһэн хадаа шииг нойто тон ехээр хэрэглэдэг байбашье, газарта доро гүнзэгыгөөр ороһон олон тоото эшэ, үндэһэнүүдэйнгээ ашаар, ган гасуур, хуурай жэлдэшье, бага зэргэ уһалаад байбал, муу бэшэ ургаса үгэдэг ушартай.

Манай аймагуудта хүсүүг үбһэнэй «Онохойска—4» гэжэ сортын үрэһэн гол түлэб таригдадаг гээшэ. Энэ үрэһэн хүйтэн уларилда тэсэмгэй, газарай хүрьһэндэ ямаршье гүй үбэлжөөд, хойто жэлынь яһала һайнаар ургадаг. Хүхэ, шара сортын хүсүүг үбһэнэй үрэһэн манай эндэ таарадаггүй. Тэдэнэй олонхинь үбэлэй хүйтэндэ хүлдэшэдэг байха юм.

Тарилга хэхынгээ урда тээ газараа һайнаар, зүбөөр элдүүрилхэ шухала. Хүсүүг үбһые миил ганцаарынь тариха байгаа һаа, хабар эртэ газараа шаблаагүй анзаһаар хахалаад, тэндээ буртаг үбһэ, үрмэдэһэнэй гарахада культиватораар гүнзэгыгөөр элдүүрилжэ, буртаг үбһыень усадхаха хэрэгтэй. Культиваци хэхэдээ нэгэ мүһэн газараа жэгдэрүүлэн борнойлходо һайн. Тиигэжэ газартаа нэгэшье буртаг үбһэ, үрмэдэһэнэй сум үгы болотор, хэдэн удаа культиваци хэхэ болоно. Мүн тракторай каток ябуулжа, газараа нягтаруулан жэгдэлхэ шухала. Шииг нойто багатай, хуурайшаг газартай аймагуудта нэгэ дахин хахалагдаһан пар дээрэ хүсүүг үбһые ямаршье холисогүйгөөр, гансаарынь июль һарада тарихада эгээл таарамжатай. Үрэһэе заабол тарилгын шанарта хүргэжэ, заводой нитроган хороор хордоод гү, али хээрын хүсүүг үбһэнэй үндэһэ бусалгажа абаһан шүүһэндэ дэбтээгээд, тарихада зохистой байдаг. Ургасын нэгэ жэгдэ, һайнаар гарахын тулада, тарилга хэхэ газарайнгаа хүрьһэнэй дээрээ шииггэй аад, дороо хуурайшаг байгаа һаань, үрэһэе дан гүнзэгыдэ тариһанай хэрэггүй. Яахадааб гэхэдэ, үрэһэн гээшэмнай түрүүн шииг нойто ехэтэй газарта ороходоол дэбтэжэ, түргэн ургаха, хүйтэн болотор нилээд ехэ болножо, хүлдэхэ, гэмтэхэеэ болиһон байха ушартай. Тиимэһээ манай аймагуудай эрхэ байдалда хүсүүг үбһые зундаа июлиин тэнгээр, эсэс багаар тарихада, эгээл таарамжатай ха гэжэ һанагдана. Юуб гэхэдэ, энэ үедэ бороо хурын ехэ ородог дээрэһээнь, газар шииг нойто элбэгтэй байжа, ургасын гарасада таатай зохид байдаг. Хэрбээ тарилгаяа дан хожомдожо, жэшээнь, август соо хэхэдэ, ургасань хүсэд үндэһэлжэ үрьдеэгүй дээрэһээ үбэлэй хүйтэндэ олонхи ургамалынь хүлдэжэ, хабар ургасань ехээр шэнгэрһэн байдаг юм. Гадна, шииг нойто элбэгтэй Прибайкальска, Түнхэнэй аймагуудта хабар эртүүр хүсүүг үбһэнэй үрэһые шэниисэтэй сугтань тарихада болохо байна. Намар таряа хуряаха болотор хүсүүг үбһэнэй ургаса дунда зэргээр 20—25 сантиметр үндэртэй болоод байдаг. Энэ таряа хуряахада ямаршье һаад хэхэгүй. Таряагаа хуряажа абаад, һууридань үхэр малаа бэлшээхэдэ зохистой.

Орооһо, таряа, үбһэ ногоо таридаг, тусхай түхеэрэлгэтэй сеялкээр хүсүүг үбһэнэй үрэһые тариха ёһотой. Гол түлэб 2—2,5 сантиметр гүнзэгыдэ, га бүридэ 10—12 килограмм үрэһэ хэжэ тариха шухала. Тарилга хэһэн түрүүшынгээ жэлдэ заабол ургасынгаа бог, буртаг үбһыень түүжэ хаяха, га бүридэ дунда зэргээр 1—1,5 центнер минеральна үтэгжүүлгэ нэмэлтэ тэжээл болгон оруулха хэрэгтэй. Тиигээд хойто хабарынь ургасын гарахалаар, зурууд хоорондохи газарыень хүндэлөөшэнь 2 дахин борнойгоор зөөлэрүүлэн элдүүрилхэ хэрэгтэй. Удаадахи жэлнүүдтэ хүсүүг үбһэнэй ургасые түхэреэн сан шүдэтэй анзаһаар элдүүрилжэ, үндэһэнэйнь залгалаа отолуулжа үгэхэдэ ургаса нилээд үдхэрдэг, һайжардаг гэжэ түрүүшүүлэй дүй дүршэл гэршэлнэ.

Мүн хүсүүг үбһэнэй ургаса хаһа сагтань, һайнаар хуряажа абаха гээшэ ехэ удхашанартай. Дан хожомдожо, ургасын хүсэд сэсэглэшэһэн хойно хуряажа абахада үбһэнэйнь шанар ехээр муудадаг юм. Тиимэһээ тэрэниие сэсэглэхэһээнь урид хуряажа абабал, ямаршье орооһо таряанай зүйл шэмэтэ тэжээлһээ дутуугүй байдаг.

Колхоз, совхоз бүхэндэ хүсүүг үбһэнэй ургасые ногоон зандань сабшажа, һаамхай үнеэдтэ, гахайда эдюулээд, заримыень сабшажа хуряахада болохо. Сабшаһан хүсүүг үбһэнэйнгөө набша намаа унагаахагүйн тула, зүбөөр хатааха хэрэгтэй. Һая сабшагдаһан үбһые хура бороогүй байгаа һаань, хойто үдэрынь тэрэнээ суглуулжа валлаад, бага багахануудаар обоолжо хатааха, тиигээд һүүлдэнь һайнаар һурилхэ шухала. Гадна, шэнэ сабшаһан үбһые аргатай һаа, һарабшатай сарайн һүүдэртэ хатааха хэрэгтэй.

А. КАПУСТИН, агроном.

ЗУНАЙ ҺАРАНУУДТА ҺҮ ҺААЛГАЯА ДЭЭШЭЛҮҮЛХЫН ТҮЛӨӨ ШАНГААР ТЭМСЭЕ!

1958 оной январьһаа июль хүрэтэр үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1000 килограммһаа дээшэ һү һааһан колхозууд

Аймаг	Колхоз	Түрүүлэгшын нэрэ, обог	Үнеэн бүриһөө һаагдаһан һүн
Тарбагатайн	Калининай нэр.	И. М. Болонев	1408
Иволгын	«3-я пятилетка»	Горбунов П. А.	1294
Заиграйн	«Красный опытник»	Казазаев Д. Г.	1257
Яруунын	«Путь социализма»	Цыдыпов М. Б.	1157
Иволгын	«8-е марта»	Ткачев А. Ф.	1155
Прибайкальска	Лазогой нэр.	Маньков Ю. А.	1060
Тарбагатайн	«Октябрь»	Беляев В. Е.	1045
Кабанскын	«Восход»	Кожемякин В. Н.	1037
Прибайкальска	«Заветы Ильича»	Вильмов М. Н.	1021
Кударын	Ленинэй нэр.	Иванов И. Ф.	1020
Тарбагатайн	«Красный боец»	Хрулев И. К.	1009

Энэ үе соо үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1200 литрһээ дээшэ һү һааһан һүнэй-товарна фермын һаалишад

Нэрэ, обог	Аймаг	Колхоз	Үнеэн бүриһөө һаагдаһан һүн
Казазаева Е. М.	Тарбагатайн	Калининай нэр.	1830
Харламова А. С.	Торийн	Свердловэй нэр.	1654
Борисова А. В.	Тарбагатайн	Калининай нэр.	1593
Акулова М. Т.	Иволгын	«3-я пятилетка»	1579
Власова М. Т.	Тарбагатайн		1545
Вязьмина В. И.	Прибайкальска	Лазогой нэр.	1511
Пурбуева Н. Ш.	Иволгын	«Коммунизм»	1505
Попова Е. М.	Түнхэнэй	17 партсъездын нэр.	1435
Пичугина В. И.	Тарбагатайн	«Искра»	1408
Ермакова Н. Е.	Прибайкальска	Лазогой нэр.	1401
Зайцева С. С.	Тарбагатайн	Калининай нэр.	1397
Астраханцева Е. Е.	Прибайкальска	Лазогой нэр.	1393
Жадагаева Е. Х.	Түнхэнэй	17 партсъездын нэр.	1392
Садыева А.	Түнхэнэй	17 партсъездын нэр.	1390
Борисова А. П.	Тарбагатайн	Калининай нэр.	1389
Яковлева Ф. А.	Тарбагатайн	Калининай нэр.	1387
Власова М. Л.	Тарбагатайн	Калининай нэр.	1380
Власова Е. П.	Тарбагатайн	Калининай нэр.	1376
Хлебодарова В. С.	Иволгын	«3-я пятилетка»	1362
Бурундукова М. Я.	Иволгын	«8-е Марта»	1350
Емельянова А. С.	Тарбагатайн	Калининай нэр.	1321
Степанова Л. А.	Тарбагатайн	Калининай нэр.	1312
Десятова В. Ф.	Торийн	Свердловэй нэр.	1311
Брянская В. П.	Иволгын	«3-я пятилетка»	1305
Гармаева Р. Ж.	Иволгын	«Коммунизм»	1305
Цыбденова С. А.	Иволгын	«Улаан Оронго»	1302
Зомонова Д.	Түнхэнэй	17 партсъездын нэр.	1298
Ангаскеева А.	Түнхэнэй	17 партсъездын нэр	1295
Валехматова Н. В.	Прибайкальска	Лазогой нэр.	1288
Будаева Б.	Иволгын	«Коммунизм»	1278
Власова М. Т.	Тарбагатайн	Калининай нэр.	1274
Осокина М. Т.	Торийн	Свердловэй нэр.	1268
Попова Е. М.	Түнхэнэй	17 партсъездын нэр.	1265
Нигулимова Г. А.	Иволгын	«3-я пятилетка»	1261
Балдандоржиева Н.	Хэжэнгын	Карл Марксын нэр.	1242
Рандина В. С.	Тарбагатайн	«Красный боец»	1227
Косицкая Л. Е.	Иволгын	«8-е Марта»	1225
Юдаева М. А.	Прибайкальска	Лазогой нэр.	1223
Курдюкова М. Ф.	Прибайкальска	Лазогой нэр.	1212
Русина З.	Кабанскын	XX партсъездын нэр.	1205
Якимова Е.	Торийн	Калининай нэр.	1205

1958 оной январьһаа июль хүрэтэр үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1500 литрһээ дээшэ һү һааһан үүлтэртэ фермын һаалишад

Нэрэ, обог	Аймаг	Колхоз	Үнеэн бүриһөө һаагдаһан һүн
Жалсанова П.	Сэлэнгын	Карл Марксын нэр.	2545
Чултумова В.	Сэлэнгын	Карл Марксын нэр.	1965
Будажапова Д.	Сэлэнгын	Карл Марксын нэр.	1906
Буянтуева Б.	Сэлэнгын	Карл Марксын нэр.	1862
Бадмаева Л.	Сэлэнгын	Тельманэй нэр.	1727
Аюшеева В.	Сэлэнгын	Тельманэй нэр.	1646
Цоктоева Ц.	Сэлэнгын	Тельманэй нэр.	1571
Чебунина Ф.	Сэлэнгын	«Путь Ильича»	1544
Лобсанова Б.	Сэлэнгын	Карл Марксын нэр.	1507

1958 оной январьһаа июль хүрэтэр үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1100 литрһээ дээшэ һү һааһан совхоз болон хүдөө ажахын туршалгын станци

Совхоз, хүдөө ажахын туршалгын станци	Аймаг	Үнеэн бүриһөө һаагдаһан һүн
Бурядай хүдөө ажахын туршалгын станци	Сэлэнгын	1498
Кяхтын совхоз	Кяхтын	1285
Бичурын совхоз	Бичурын	1193

Энэ үе соо үнеэн бүриһөө 1300 литрһээ дээшэ һү һааһан совхоз болон хүдөө ажахын туршалгын станциин һаалишад

Нэрэ, обог	Совхозууд, туршалгын станцинууд	Үнеэн бүриһөө һаагдаһан һүн
Бадмаева Ц. Д.	Туршалтын станци	1862
Данзанова Д.	Сэлэнгын совхоз	1778
Улзытуева Д. Б.	Кяхтын совхоз	1603
Цынгунова М.	Сэлэнгын совхоз	1578
Ванчикова Н. Б.	Кяхтын совхоз	1557
Буянтуева Б.-Х.	Сэлэнгын совхоз	1550
Якимова Г.	Туршалгын станци	1533
Леус В.	Туршалгын станци	1523
Гармаева Д. Б.	Кяхтын совхоз	1491
Жигмитова Д. Б.	Кяхтын совхоз	1477
Будаева Л. Х.	Сэлэнгын совхоз	1471
Карбаинова Л.	Туршалгын станци	1458
Цыремпилова М. Р.	Кяхтын совхоз	1454
Хайдапова Н. Б.	Кяхтын совхоз	1453
Дашипылова З. П.	Кяхтын совхоз	1444
Гуржапова Я.	Сэлэнгын совхоз	1433
Чимбеева Х. Д.	Кяхтын совхоз	1420
Рябова Е.	Туршалгын станци	1413
Судомойкина М.	Туршалгын станци	1411
Бадмаева Б. Г.	Кяхтын совхоз	1383
Цыремпилова Д. К.	Кяхтын совхоз	1381
Цыдыпылова Д. Г.	Кяхтын совхоз	1375
Дабадоржиева Н. Д.	Кяхтын совхоз	1351

Бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаба

Улан-Удын модоной заводой модо уһанһаа татажа гаргадаг Иван Оглоблиной халаан һаяын нэгэ үдэр халаан соогоо 730 кубометр модо уһанһаа гаргахын орондо 1521 кубометр гаргажа, ехэ амжалта туйлаба. Тиихэтэйгээ хамта, тэрэ үдэр гаргаһан модоёо ябталха нормо 578 кубометрээр гэхэ гү, хоёрһоо үлүүтэй дахин дүүргээ.

Энэ халаанайхид Н. Мамайн үүсхэлээр уһанһаа модо татажа гаргаха, гаргаһан модоёо ябталха халаанай түсэб үлүүлэн дүүргэхэ талаар мастер нүхэр Харун, Воробьев гэгшэдэй халаануудые социалистическэ мүрысөөндэ уриба.

Гэхэтэй хамта, модо уһанһаа гаргалга модо урадхуулгын конторынхидһоо дулдыдаха байна. Тиимэһээ модо уһанһаа гаргагшадай хүдэлмэри таһалгаряагүй хангахын тулада модо урадхуулгын хүдэлмэриие һайжаруулха эрилтэ тус конторынхидой урда табигдаба.

Д. Цыденов.

Улаан тугта хүртэбэ

«Эрдэм» совхоз (Мухаршэбэр) хонидой тоо толгой олошоруулха уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэжэ байна. Мүнөө совхозой хонишод 100 эхэ хонин бүриһөө 106 хурьга абанхай. Совхозой түрүү хонишод бүри олон хурьга абаа.

Һаяхан болоһон суглаан дээрэ КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан туг совхозой хонишодто барюулагдаба. Суглаанда хабаадагшад малай үбэлжэлгые һайнаар угтахын тулада үбһэ тэжээл элбэгээр бэлэдхэхэ, малай хото байра эртээнһээ заһаха, түхеэрхэ гэжэ хэлсэһэн байна.

Ц. Бадлын.

Халуун үдэрнүүд

Июлиин 16-най үдэр республика дотор агаарай температура нэмэжэ, ехэ халуун болобо. Илангаяа республикын центральна болон урда аймагуудта ехэ халуун болоо. Мухаршэбэртэ—31, Бичурада—32, Торидо—33, Кяхтада—34, Улан-Удэ, Ново-Селенгинскдэ 35 градус халуун болоо.

Иимэ халуун Дунда Азиин урда районуудта үзэгдэһэн дулаан, хуурай агаарһаа уламжалһан байна. Тэндэ июлиин түрүүшын арбан хоногто ехэ халуун боложо, зарим газар 46 градуста хүрэһэн байна.

Агаар ехээр халажа, тэнгэриин дуугаар үдэшэгдөө. Иимэ ушар республикын урда аймагуудта үзэгдэһэн байна. Тэнгэри дуугарбашье, аадар бороо ороогүй. Юуб гэхэдэ, Дунда Азиһаа ерэһэн агаарай халуун, хуурай байхадань, газарай хүрьһэн шииг нойто багатай байгаа.

Энэ үедэ агаарай температура иимэ ехээр дээшэлдэггүй юм. Халуун үдэрнүүд юрэнхыдөө июлиин һүүлшын арбан хоног соо эхилээд, августын тэн хүрэтэр үргэлжэлдэг.

В. Выониченко, республикын гидрометбюрогой начальник.

Уржадэр Улан-Удын аэропортдо...

Үглөөгүүр туулган хүхэ үүлэн доро унашоод, сэлмэг үдэр болохогүй янзатай байба. Авиациин һайндэртэ хаанаһаа иимэ үдэр тушаалдаба гээшэб гэжэ олохон хүн досоогоо бодоо ёһотой. Хэды тиимэ байбашье һаань, городой ажалшад аэропортын үргэн талмай дээрэ автобусаар, хүнгэн машинааршье буужал, буужал байба. Үглөөнэй 10 часһаа үнгэржэ байхада тэнгэри сэлмэжэ, аятай зохид үдэр болошоо...

Аэропортын вокзал, гэр байранууд уряа лозунгнуудаар шэмэглээтэй. Союзна республиканuудай тугууд үнгэ буляалдан намилзанад. Аэропортын вокзалай дэргэдэ хүгжэмэй ирагуу һайхан аялга ойр тойрон зэдэлнэ, һайндэрэйхеэр хубсалһан залуушуул, үбгэд хүгшэдшье духовой оркестрын аялга доро хатар танца наадана. Иигэжэ авиациин һайндэр ажалшадай хүхюу наадалгаар эхилээ. Үглөөнэй 9 часһаа уранһайханай бүлгэмэйхидэй концерт харуулагдаһан байна.

Аэродромой талмай дээрэ эмхидхэгдэһэн выставкэдэ хүсэ ехэтэ вертолёт, республикынмнай холын аймагуудта ниидэжэ байдаг «АН-2», «ЯК» гэхэ мэтын самолёдууд табяатай. Эдэ техникые һонирхон хараһан ажалшадта авиаторнууд бүхы асуудалдань тодорхой харюу үгэнэ.

Улан-Удын пионернүүдэй байшангай авиамоделистнүүд өөһэдынгөө бүтээһэн модельнүүдые ниидхүүлжэ, харагшадые мүн лэ ехээр һонирхуулаа. Тиинһээр байтар самолёдһоо парашютистнүүдэй дэбхэрэлгэ боложо эхилээ. Парашюдай ялагар сагаан далбагада үлгыдүүлэн ябаһан хүнүүдые илангаяа үхибүүд һонирхон харана. Самолёдто һуужа ниидэхэ дуратайшуул тон олон. Үглөөнэй 9-һөө үдэшын 7 час болотор гурбан самолёт таһалгаряагүй хүдэлөө. Хэдэн зуун хүн тэдэ самолёдуудта һуужа, түрэл городоо агаарай үндэрһөө хараһан байна.

Зураг дээрэ: (дээрэһээ доошо) һайндэрлэгшэдэй хатар танца. Самолёдто һуугшад хүхюутэйгээр буужа байна.

Л. Хайдуровай фототекст.

ХИЛЫН СААНАҺАА

Буу зэбсэг хуряаха, уласхоорондын холбоо харилсаа үргэдхэхэ тушаа асуудалые хэлсэхэ Бүхэдэлхэйн конгресстэ

СТОКГОЛЬМ, июлиин 19. **(ТАСС-эй тусхай корр.).** Буу зэбсэг хуряаха, уласхоорондын холбоо харилсаа үргэдхэхэ тушаа асуудал зүбшэн хэлсэжэ байһан Бүхэдэлхэйн конгрессэй делегадууд мүнөө хэдэн комисси боложо таһараад, хуралдажа байна.

Буу зэбсэг хуряаха асуудал хэлсэхэ комиссида ядерна туршалга болюулха тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдэнэ. Энэ комиссиин хүдэлмэридэ хабаадалсажа байһан делегадууд Советскэ Союзай зүгһөө ядерна туршалгын болюулагдаһые һайшаагаад, СССР-эй жэшээ дагахыень Америка Англи хоёрые уряалба. Тус комиссида 30 гаран ороной түлөөлэгшэд үгэ хэлээд байна.

Эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдые холбоо харилсаатай болгохо асуудал хэлсэдэг комисси энхэ тайбан байдал хамгаалха хэрэгтэ олониитын элдэб организацинуудай нэгэн һаналтайгаар тэмсэхэ тухай асуудал зүбшөө.

«Хүйтэн дай» болюулха, сэрэгэй бүлэглэлнүүдые үгы болгохо тухай, гүрэн бүхэнэй бэеэ даанхай байха тухай, колониализмда эсэргүүсэн тэмсэхэ тухай, гүрэнүүдэй хоорондо хани барисаата холбоо бэхижүүлхэ хэрэгтэ Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин дүүргэхэ үүргэ тухай, эгээл дээдэ тушаалтанай зүблөө зарлаха тухай асуудалнууд политическэ холбоо харилсаа үргэдхэхэ асуудалые хэлсэдэг комиссида зүбшэгдөө. Дүтын, Дунда Зүүн зүгтэхи байдал тухай резолюци зохёохын тулада тусхай подкомисси байгуулха гэжэ энэ комисси шиидхээ.

Экономическа, культурна холбоо харилсаа үргэдхэхэ тушаа асуудал хэлсэхэ комиссинууд мүн лэ хүдэлмэрилөө.

Ливандахи байдал тушаа

НЬЮ-ЙОРК, июлиин 19. (ТАСС). Ливанай хүн зоноор Ливанай мүнөөнэй правительствые дэмжүүлгэхын, Америкын сэрэгээ оруулһан ябадалые һайшаалгахын тулада Америкын гүрэнэй секретариин орлогшын орлогшо Мэрфи Ливан эльгээгдэһэн байна.

Мэрфи эдэбхитэй ажал-ябуулга эрхилнэ, тусхайлбал, тэрэ Ливанай парламентын түрүүлэгшэ Оссейран гэгшэтэй уулзаа. Оссейран хадаа Ливанда Америкын сэрэгэй ороһые эрид буруушааһан, мүн парламентын зүбшөөлгүйгөөр ондоо гүрэнэй сэрэг оруулхадаа президент Камиль Шамун буруу юумэ хээ гээшэ гэжэ мэдүүлһэн байна.

ООН-эй Генеральна Ассамблейн онсо тусхай се[сси] зарлаха тухай Советскэ Союз США хоёрой дурадхаһан резолюциин проектнүүд

НЬЮ-ЙОРК, июлиин 19. (ТАСС). Июлиин 18-най үдэшэлэн Советскэ Союзай делегаци иимэ удхатай резолюциин проект Аюулгүйн Соведэй үзэмжэдэ табиба:

«Аюулгүйн Совет хадаа

Ливанда Америкын сэрэгэй, Иорданида Британиин сэрэгэй ороһонһоо боложо, Дүтын, Дунда Зүүн зүгтэ тохёолдоһон байдалые хаража үзөөд,

США Великобритани хоёрой энэ ябуулгынь бүхы дэлхэйн энхэ тайбан амгалан байдалда аюул ушаруулжа байһыень хараадаа абажа,

мүн Аюулгүйн Совет өөрынгөө 834-дэхи заседани дээрэ эб найрамдал сахиха, аюулгүй байдал хамгаалха гэһэн гол шухала харюусалгаяа дүүргэжэ шадахагүй байһыень тэмдэглээд,

Ливан Иордани хоёрто США, Великобританиин сэрэгээр ороһон тухай асуудалые хаража үзэхын тулада Генеральна Ассамблейн онсо тусхай сесси зарлаха гэжэ тогтооно».

Тэрэшэлэн июлиин 18-най үд[эшэ]лэн США-гэй делегаци иимэ р[езо]люциин проект дурадхаа:

«Аюулгүйн Совет хадаа

Ливанай дотоодын хэрэгү[дтэ] Арабуудай Нэгэдэмэл Республи[кын] оролсоһонһоо боложо, дэлхэйн [энхэ] тайбан, амгалан байдалда аю[ул] тохёолдоһон тушаа Ливанай ор[уул]һан гомдолые хаража үзөөд,

Аюулгүйн Соведэй 834-дэхи з[асе]данида хабаадаһан тэрэнэй саг[аар]гэлжын гэшүүдэй нэгэн һана[л] байһан дээрэһээ боложо, энхэ [тай]бан байдал сахиха, аюулгүй [бай]дал хамгаалха талаар Аюул[гүйн] Соведэй өөрынгөө харюусалгые [дүүр]гүүлжэ шадахагүй байһыень ха[раа]даа абажа,

Генеральна Ассамблейн 3[...] 5-дахи резолюцида хараалагд[аһан]ай ёһоор, Генеральна Ассамб[лейн] онсо тусхай сесси зарлажа, Л[ива]най оруулһан гомдол тушаа ту[с...] заабари гаргаха гэжэ тогтооно».

Ирагай Республикада

КАИР, июлиин 19. (ТАСС). Багдадска сэрэгэй бүлэглэлэй буу зэбсэг, һомон, сэрэгэй хубсаһан Ирагта хадагалагдажа байһан байгаа. Тэдэнииень Ирагай арми мүнөө хуряажа абаа. Мүн Хаббания гэжэ нютагта баригдаһан Англиин айхабтар ехэ агаарай-сэрэгэй базые Ирагай Республикын арми хи[а]жадаа абаад байна.

Ирагай арадые ядаралта бай[д]да оруулһан, хара үйлэ эрхилэ[гшэ] Нури Саидай алуулһан үйл[эые] Ирагай Республикын правител[ьст]во «Эрхэ сүлөөгэй үйлсэ» гэжэ [нэрэ]лээ.

Австриин газар дээгүүр Америкын самолёдууд[ай] ниидэлгые болюулхын тулада

ВЕНА, июлиин 19. (ТАСС). Австриин газар дээгүүр Америкын сэрэгэй самолёдуудай ниидэжэ, Австриин агаарай хилые дабаһантай дашарамдуулан, Австриин Оборонын федеральна министерство иимэ мэдүүлгэ хээ. «Австриин газар дээгүүр ондоо гүрэнэй сэрэгэй самолё[д]дай ниидээ һаань, тэдэниие али [...]лохо аргаар буулгаха гэһэн за[...]ралта» Австриин реактивна ист[ре]бительнүүдтэ үгтөө гэжэ тэрэ [мэ]дүүлгэ соонь хэлэгдэнэ.

Америкын сэрэг Ливан руу орожол бай[на]

ПАРИЖ, июлиин 19. (ТАСС). Бейрудһээ урдуур байдаг уласхоорондын Хальде гэжэ аэродромдо Америкын 24-дэхи дивизиин 2 мянган солдат июлиин 19-нэй эртэ үглөөгүүр буужа эхилбэ гээд Франс Пресс агентствын корреспондент Бейрудһээ мэдээсэнэ.

Июлиин 19-дэ бүхэли үдэр Америкын сэрэг Ливанда буулгагдаха гэжэ тус корреспондент мэдээсэнэ.

БОНН, июлиин 19. (ТАСС). ФРГ-һээ Дүтын Зүүн зүг руу саашадаа сэрэгээ абаашаха гэжэ Америкын командовани бэлэдхэжэ байна. США-гэй ябган сэрэгэй 8-дахи дивизи бэлэн болгогдонхой. Мүн 24-дэхи дивизи самолёдоор Турци, Дүтын Зүүн зүг ниидэжэ гарахаар бэлэн болгогдонхой. Мүнөө хүрэтэр ФРГ-һээ Турци руу Америкын 16 мянган сэрэгшэд хаягдаа гэжэ Баруун Германиин газетэ мэдээсэн[э].

Баруун Германиһаа Дүтын З[үүн] зүг абаашагдаһан Америкын сэ[рэг] ядерна буугаар зэбсэглэгдэнхэй [гэ]жэ тус газетэ онсолон тэмдэгл[энэ].

БЕЙРУТ, июлиин 19. (ТАС[С]). Бейрут городһоо урдуур, Анте[лиас] гэжэ һуурин газарта Америкын [...]дахи флот сэрэгшэдые, танк, бр[оне]транспортёрнуудые болон арти[лле]ри июлиин 19-дэ буулгаа. Сэрэг[шэ]дэй буужа байхадань, реакти[вна] авиаци, геликоптернууд тэдэн[иие] хамгаална.

Энэ нютагта Америкын 26 сэр[эгэй] корабль сэрэгшэдые буулгаба. [Бейру]рин Ливанда Америкын сэрэг бу[ул]гаха хэрэгтэ хамта дээрэ 49 сэр[эгэй] корабль хабаадалсана гэжэ Бе[йру]дэй радио мэдээсэбэ. Америкын [сэ]рэгые Ливанда буулгаха хэрэг А[ме]рикын 6-дахи флодой командала[гша] адмирал Браун хүтэлбэрилнэ.

ҺУРАЛСАЛАЙ-ТУРШАЛГЫН ТАЛМАЙ ДЭЭРЭ

Мухаршэбэрэй аймагай Хуушан Заганай эхин һургуулиин дүй дүршэлһөө

ҺУРАЛСАЛАЙ-ТУРШАЛГЫН ТАЛМАЙ ЭМХИДХЭЛГЭ

Хуушан Заганай һургуулиин туршалгын талмай 1954 ондо эмхидхэгдээ һэн. Эндэхи колхоз үрэжэл-жэмэстэ ургамалай үрэһэ түлөөһэгүйгөөр үгэжэ, энэ һургуулида ехэ туһа хүргэһэниинь тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Тэрээнтэй хамта, энэ һургуулиинхид хээрын зэрлиг элдэб ургаса: долоогоно, малина, үхэр нюдэ гэхэ мэтые олоор тариһан байгаа.

Мүнөө болоходо элдэб жэмэстэ ургамалнуудаар элбэг сад-сэсэрлигтэй болоһондоо һурагша бүхэн, багша бүхэн, тэрэшэлэн түрэлхид омогорходог байна. Энэ ехэ хүдэлмэри гүрэнэй мүнгэ гаргашалангүйгөөр, имагтал үүсхэл, оролдолгын ашаар бүтээгдээ. Иимэ хүдэлмэри һургуулиин коллектив бүхэн хэхэ аргатай, теэд энэ талаар зарим һургуулинуудай юушье хэнгүй, һанаа амархан һуудагынь гэмшэлтэй байна даа.

Хуушан Заганай һургуулиинхид энэ хүдэлмэридөө ехэ анхаралтайгаар хандадаг. Жэшээнь, Днепропетровскһоо асарһан лимоной эшэнүүдые үбэлдөө гэр байра соогуураа байлгажа, хүйтэнһөө абараа һэн. Московско областиин һургуулинуудһаа асарһан «Крымский салют» гэжэ сэсэгүүдээ, тэрэшэлэн шасарганаа мүнөө таряад, ургуулжа байнхай. Хабар тариха ёһотой болоһон ургамалнуудайнгаа эшые (рассада) хэдэн олон стакануд, хайрсагууд соо хабартаа эртэ һуулгажа, эшэлүүлэн тариһан байгаа.

ХҮДЭЛМЭРИДЭ ҺУРАГШАДЫЕ ХАБААДУУЛГА

Һуралсалай-туршалгын талмайе эмхидхэһэн түрүүшын жэлдэ, илангаяа зунай сагта энэ хүдэлмэридэ бүхы һурагшадые эдэбхитэйгээр хабаадуулга бэрхэтэйшэг байгаа һэн. Теэд, һургуулиин хүтэлбэрилэгшэд, сомоной Соведэй туһаламжатайгаар түрэлхидэй суглаа зарлажа, тэрээн дээрэ ургамалые тарихада ямар аша туһатай байһан тухай асуудал табигдаһан юм. Һурагшадай түрэлхид энэ үүсхэлые халуунаар дэмжэһэн байгаа.

Тиихэдэ һургуулиин багшанар һурагшадаа һуралсалай-туршалгын талмай дээрэ ажаллаха дуратай болгохо талаар ехэ хүдэлмэри хээ. Өөһэдынгөө хэһэн хүдэлмэриин дүн харахадаа һурагшад сад-сэсэрлиг тариха дуратай болодог. Энэ хүдэлмэридэ олон үхибүүд эдэбхитэйгээр хабаадана. Жэшээнь, хүдөө ажахын выставкэдэ хабаадажа, медаль абаһан Витя Бурков хүбэн тариха звеное һайнаар хүтэлбэрилжэ ябана. Тэрэнэй хүтэлбэрилдэг 10 хүнһөө бүридэһэн бригада ехэ амжалта туйлажа, колхоздоо горьтойхон олзо доход оруулаа.

Һуралсалай-туршалгын талмай дээрэ хэгдэдэг ажал һургуулиин һуралсалай программатай нягта холбоотойгоор ябуулагдадаг байна. Хэшээл бүхэн дээрээ һурагшадтаа али нэгэн шэнэ юумэ ойлгуулха гэжэ багшанар оролдодог. Тиимэһээ энэ һургуулиинхид мүнөө бэеэ даагаад, хүдөө ажахын зарим хүдэлмэри хэхэ дүй дүршэлтэй болоһон байха юм.

Туршалгын талмай дээрэ хэгдэдэг хүдэлмэри үхибүүдэй һайнаар һураха хэрэгтэ ехээр нүлөөлнэ. Жэшээнь, 1957 ондо һурагшад барандаа хангалтатай сэгнэлтэтэйгээр һургуулияа дүүргээ һэн. Һуралсалай үнгэрэгшэ жэлдэшье тэдэнэр һайнаар һураа.

Багшанарайнгаа хүтэлбэри доро ажалладаг үхибүүд социалистическэ хүдөө ажахытай бага наһанһаа танилсахадаа ажалдашье, һуралсалдаашье дуратай болодог байна. Мүн үгэһэн даалгабари бүхэниие хаһа саг соонь, һайнаар дүүргэдэг болоно.

Энэ һургуулиин туршалгын талмай дээрэ ерэжэ, ажал хүдэлмэриптэй танилсаһан аймагай гэгээрэлэй таһагай инспекторнууд, бусад һургуулинуудай багшанар, мүн эндэхи колхознигууд һурагшадай эдэбхи, үүсхэлтэй ажалые харахадаа, ехээр һонирходог. Жэшээнь, энэ һургуулиие даагша һургуулида орохо наһаа хүсөөдүй үхибүүдые суглуулаад, тэдэнэртэй ургамал харууһалха тухай хэшээл үнгэргэжэ, үхибүүдые ехээр һонирхуулдаг.

Өөһэдөө ажал хэдэг болоходоо һурагшад һургуулиингаа эд зөөридэ, мүн өөһэдынгөө абажа ябадаг ном, дэбтэртэ ехэ гамтайгаар хандадаг болоно. Номоо гү, али тетрадяа үгы болгохо, хахалха, бэхээр будажа, муухай болгоһон ушар байхагүй. Гарай ажал хэдэг түхеэрэлгэнүүдтэ һурагша бүхэн ехэ гамтайгаар хандадаг. Хайша, хутага, хүрзэ гэхэ мэтын түхеэрэлгэнүүд нэгэ газарта ябталагдаһан байдаг.

ЭДИР НАТУРАЛИСТНУУДАЙ КРУЖОГОЙ ХҮДЭЛМЭРИ ТУХАЙ

1958 ондо һургуулиин 45 һурагшанар барандаа эдир натуралистнуудай кружогой гэшүүд болонхой. 10—10 хүнтэй дүрбэн звено байгуулагдаа. Тиигээд звено бүхэндэ сад-сэсэрлиг, огородой эдеэ тариха, тэрэнэй хойноһоо агротехникын һургаалай ёһоор харууһалга хэхэ даалгабари үгтэһэн байна. Жэшээнь, нэгэдэхи звенодо хара таряа, гречуха, шэниисэ тариха, тиихэдэ хоёрдохи звенодо овёс, просо гэхэ мэтые тариха, бусадтань сад-сэсэрлиг тариха, харууһалга хэхэ даалгабари үгтэнхэй. Эдиршүүл бүхэн нэгэ-хоёр ургамалые өөрөө даажа харууһалдаг. 1957 ондо һургуулиинхид Онохой № 10 гэжэ шэниисэ таряа. Энэ ургасын хойноһоо нилээд һайн харууһалга хэжэ, гектар бүхэнһөө 19—20 центнер ургаса абаһан юм. Тиихэдэ баглагар һахалтай шэниисэ мүн лэ тарижа, тэрэшэлэн һайн харууһалга хэһэнэйнгээ ашаар, дунда зэргээр га бүриһөө 22 центнер ургаса абаа һэн. Мүн веничнэ просо тарижа, тэрэнэй узуураар һургуулидаа жэл соо хүсэд хүрэхэ хамуур уяжа абаа. Энэ просын үрэһые хүршэ колхоздоо үгөө һэн. 100 дүрбэлжэн метртэ хартаабха һуулгажа, ган гасууршье һаань, 150 килограмм хартаабха абаа.

Нёдондо жэлдэ 150 гаран дүрбэлжэн метр газар дээрэ элдэб түрэлэй сэсэг тарихадань, нилээд һайн ургаса үгөө. Тэндэ тариһан наран сэсэгүүд 2 метрһээ үлүү үндэрөөр ургаһан байна. Сэсэрлиг тариһан газарта хүн зон олоороо сугларжа, сүлөөтэй сагаа культурнаар үнгэргэнэ.

Һургуулиингаа сад-сэсэрлиг соо үхибүүд ехэ оролдосотойгоор хүдэлмэрилдэг байна. Тиимэһээ үндэр баян ургаса абтана. Жэшээнь, нёдондо жэлдэ 30 бүлэгһөө 16 килограмм хара үхэр нюдэ, мүн гүшаад эшэһээ 25 килограмм улаан малина ургуулжа абаһан байгаа. Мүнөө жэлдэ яблока таряа, тэрэнь һайнаар сэсэглээ.

Һургуулиин багшанар, һурагшад овощной, сэсэрлигэй орооһото культурануудые тарижа, үндэр баян ургаса абадаг болоһондоо ехээр омогорходог болонхой. Мүн үгэрсэ, помидор, дынь, арбуз тарижа һураа.

Һургуулиин 15 эдиршүүл гэр гэртээ сэсэг тарижа, түрэлхидөө баясуулна. Тэдэнэр һургуулиингаа хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг юм. Жэшээнь, Катя Хохлова гэгшэ 2 хэһэг яблоня-ранетэ гэртээ таряад, харууһалжа байдаг. Тиихэдэ Ваня Поломошных —10 хэһэг малина, медалист Галя Симухина —2 хэһэг мойһоной модо, Надя Симухина 25 хэһэг малина тарижа, бусадта һайн жэшээ харуулжа ябана.

БУСАД ҺУРГУУЛИНУУДТАЙ, ЭМХИ ЗУРГААНУУДТАЙ ХЭҺЭН ХОЛБОО

Һургуулиин коллектив бусад һургуулинуудтай бэшэг бэшэлсэжэ, холбоо тогтоохоһоо гадна, мүн хилын саанахи социалистическэ оронуудай зарим һургуулинуудтай барисаатайгаар ажаллана. Хойто-Осетинэй АССР-эй Дегорско дунда һургуулиинхид сэсэгэй үрэһэ эльгээһэн байна. Московско областиин, Димитровскэ районой Андреевскэ эхин һургуули «Шантанэ» гэжэ морковиин үрэһэ, мүн «Крымский салют» гэжэ сэсэгэй үрэһэ, овёсой, ячмениин үрэһэнүүдые бэлэг болгон, энэ жэлдэ эльгээһэн байха юм.

Тиихэдэ Хитадай Арадай Республикын Пекинэй 1-дэхи дунда һургуулиинхид ниислэл хотынгоо элдэб зурагтай гоё һайхан альбом эльгээхэдэнь, тэдэнэр харюу болгон, пионерскэ хэдэн галстугуудые болон значогуудые эльгээгээ һэн. Мүнөөшье тус һургуулитай холбоо барисаагаа бэхижүүлэн, һайн дүй дүршэлынь халан абажа, хэшээлдээ хэрэглэдэг.

Московско областиин туршалгын Грибовско станци 20 гаран сортын овощной элдэб түрэлэй үрэһэ эльгээгээ. Эдэ үрэһэнүүд таригдаад байна.

Һурагшадайнгаа түрэлхидтэй энэ һургуули халуун барисаатайгаар ажалаа ябуулна. Түрэлхид һургуулида болоһон лэ юумэндэ эдэбхитэйгээр, һүбэлгэнөөр хандадаг байна. Илангаяа тарилга хэхэ, ургаса хуряаха үедэ ехээр туһалдаг, үнэтэ зүбшөөл үгэдэг байха юм.

Энэ һургуулида аймагай бусад һургуулинуудай багшанар, һурагшад ерэжэ, хүдэлмэриинь дүй дүршэлтэй танилсадаг байна. Нёдондо багшанарай августовско зүблөөндэ хабаадагшад биологиин секциин хүдэлмэри энэ һургуулида үнгэргөө һэн.

ХҮДӨӨ АЖАХЫН ВЫСТАВКЭДЭ ҺУРГУУЛИИН ХАБААДАЛГА

Һуралсалай-туршалгын талмай эмхидхэжэ эхилһэнэйнгээ түрүүшын жэлһээ захалан, һурагшадай тарижа ургуулһан хүдөө ажахын ургамалнуудай выставкэ колхознигуудай хабаадалгатайгаар эмхидхэдэг заншалтай болонхой. Тус выставкэ дээрэ һурагшадай туйлаһан амжалта харуулагдадаг. Тус выставкэ дээрэ үхи[бүү]дэйнгээ хэһэн ажалые харахадань т[ү]хидтэшье зохистой байдаг.

1954 онһоо эхилжэ, энэ һургуули [ай]магай хүдөө ажахын выставкэдэ эд[эбхи]тэйгээр хабаададаг болоо. 1957 ондо һургуули аймагай выставкэ дээрэ уда[а]хи амжалтануудаа харуулаа һэн [...] гектар бүриһөө шэниисэ 22 центнер, [ячме]нь — 18 центнер, овёс— 17 цен[тнер] гэхэ мэтэ байһан юм.

Эдэ бүхы хүдэлмэри хэһэнэй[нгээ] ашаар, энэ һургуули гурбадахяа [хүдөө] ажахын бүхэсоюзна выставкэдэ хаба[адаа].

Хуушан Заганай һургуулиинхид [һур]гуулиингаа дэргэдэхи талмай дээрэ [Бол]гариин перец, помидор, тыквэ гэхэ м[этые] тарижа, бусадта һайн жэшээ [ха]руулһан байна. Тэдэнэй хүдэлмэри [...]рөөр сэгнэгдээ. Тус һургуулиин 7 [үхи]бүүд медальнуудаар шагнагдаһан [байха] юм. Тэдэнэй дунда Клавдия Хох[лова], Галина Симухина, Валентина Жарник[ова], Лида Кузнецова гэгшэд бии.

Нёдондо жэлдэ энэ һургуули хүдөө [ажа]хын выставкэдэ баһа хабаадаа.

Һургуулинуудай дэргэдэхи һуралса[лай] туршалгын талмайнууд дээрэ хэгдэдэг [хү]дэлмэриие харуулһан бүхэреспублика[н] выставкэ дээрэ энэ һургуулиинхидай [хэ]һэн хүдэлмэриин дүй дүршэл үргэ[нөөр] харуулагдаһан байха юм. Тиигээд 1[...] түхэриг шанда хүртэһэн байгаа.

***

Хуушан Заганай һургуули полите[хни]ческэ һуралсал бэелүүлхэ талаар т[үрүү]шын шухала алхам хээ.

Даалгабари бүхэниие тэрэ доронь [һайн]наар дүүргэдэг болохо, һургуули[ин] зөөри хогшолдо гамтайгаар хандаха, [ажал] хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадаха[..]далда үхибүүдые һургалга — һургу[ули]нуудай гол зорилго мүн.

А. ЧАЙВАНОВ, Бурядай АССР-[ай] һургуулиин габьяата багш[а].

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора 46-32, зам. редактора—32-74, отв. секретаря—27-37, отделов: партийной жизни и экономики—47-59, пропаганды и местной информации—35-14, культуры и быта — 34-05, писем трудящихся и переводов—24-74, корректорская—32-67, бухгалтерия—37-32. Для междугородных переговоров—16.

Н 00802. Типография Министерства культуры Бурятской АССР. Зак. № 3149